

ΛΑΤΙΝΟΓΕΝΕΙΣ ΛΕΞΕΙΣ
ΣΤΟ ΒΛΑΧΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ
ΤΗΣ ΚΟΥΠΑΣ

Συντάκτης:
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΜΠΟΥΤΜΠΑΡΑΣ

Κούπα, Οκτώβριος 2020

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Η παρούσα προσπάθεια εντοπισμού και καταγραφής λατινογενών λέξεων και όρων, είναι το απόσταγμα μίας πολύ παλιάς σκέψης που πρωτοδημιουργήθηκε μέσα μου όταν άρχισα τα μαθήματα γαλλικών στην Α' Γυμνασίου. Καθώς στην Κούπα, το χωριό που γεννήθηκα και μεγάλωσα μέχρι την ηλικία των 11 ετών, μιλούσαμε μόνον τη βλάχικη γλώσσα μεταξύ μας και η ελληνική γλώσσα ήταν υπόθεση του Δημοτικού Σχολείου (ο δάσκαλός μου ήταν πόντιος και για συνεννοούμαστε τις πρώτες μέρες είχε αναγκαστεί να μάθει βλάχικες λέξεις και εκφράσεις), ο προβληματισμός μας γύρω από το γλωσσικό αυτό ιδίωμα ήταν ανύπαρκτος. Εξ άλλου στην ευρύτερη περιοχή οι διάλεκτοι που ομιλούνταν ήταν αρκετές λόγω της μετακίνησης πληθυσμών από διαφορετικές περιοχές, ειδικά στις αρχές του 20ού αιώνα.

Στην πορεία των πρώτων τάξεων του γυμνασίου γνώρισα και άλλους φίλους από τα γύρω βλαχοχώρια και εκεί άρχισα να προβληματίζομαι για την προέλευση της γλώσσας, τις διαφορές σε λέξεις και προφορά μεταξύ μας, τα τοπωνύμια που υπάρχουν στην Κούπα καθώς και λέξεις που οι παππούδες μου χρησιμοποιούσαν (λίγες βέβαια) και που δεν ήταν συνηθισμένες στο χωριό (αργότερα "ανακάλυψα" ότι ο παππούς του δικού μου παππού είχε έρθει με τον αδελφό του και τα κοπάδια τους από τη βόρεια Πίνδο τη δεκαετία του 1850 και εγκαταστάθηκαν μόνιμα πλέον στην περιοχή).

Ο προβληματισμός μου γύρω από την εξέλιξη της γλώσσας αλλά και τις διάφορες θεωρίες περί της καταγωγής των βλάχικων πληθυσμών συνεχίζεται ακόμη. Ωστόσο παρατηρώντας το λεξιλόγιο και καταγράφοντας τις διάφορες λέξεις που εντοπίζονται και αποδεικνύονται ως λατινογενείς, υπάρχει πληθώρα λέξεων που μας δείχνουν τον λατινογενή χαρακτήρα τους αλλά για την επιβεβαίωση αυτήν χρειάζεται εμπειριστατωμένη μελέτη που θεωρώ ότι ήταν και είναι θέμα έρευνας από ειδικούς και δεν εμπίπτει στην περιοχή της δικής μου προσπάθειας και των σχετικών γνώσεων.

Η αρχική μου σκέψη ήταν να καταγράψω απλώς τις βλάχικες λέξεις εν είδει λεξικού. Αυτό δεν ήταν δύσκολη υπόθεση καθώς ανήκω στην προτελευταία γενιά των Κουπιωτών που γνωρίζω αρκετά καλά τη γλώσσα και μάλιστα σε αυτούς που απέκτησαν και ακαδημαϊκή μόρφωση (εκπρόσωπος της τελευταίας γενιάς με καλή γνώση της γλώσσας και συνεργάτη στην εύρεση και ταυτοποίηση εκφράσεων και λέξεων που μόλις προλάβαμε είναι ο Γιάννης ο Κίτης, εξάδελφος και πρώην περιφερειάρχης Ηπείρου. Αν και γεννήθηκε όταν πρωτοπήγα γυμνάσιο, ο χειρισμός της γλώσσας από μέρους του είναι εντυπωσιακός παρά το γεγονός ότι μεγάλωσε σε ένα κοινωνικό περιβάλλον που είχε συρρικνωθεί πληθυσμιακά δραματικά λόγω της μετανάστευσης ειδικά προς τη Γερμανία).

Η προσπάθεια καταγραφής του λεξιλογίου σύντομα ατόνησε καθώς διαπίστωνα ότι πολλές λέξεις δεν είναι λατινογενείς και οι επιρροές από άλλες γλώσσες και διαλέκτους εμφανής. Η θεωρία κάποιων ότι οι βλάχοι είναι γηγενείς ελληνικοί πληθυσμοί που σταδιακά μεγάλο μέρος του καθημερινού τους λεξιλογίου αντικαταστάθηκε με λατινικές λέξεις (και όχι ρουμάνικες όπως η σχετική προπαγάνδα το ήθελε) άρχισε να με κερδίζει. Εντυπωσιάστηκα πολύ περισσότερο όταν έπεσε στα χέρια μου η εργασία του Δημ. Στεργίου με το βιβλίο-λεξικό «4.500 *μυκηναϊκές, ομηρικές, βυζαντινές και νεοελληνικές λέξεις στο βλάχικο λόγο*»: Λέξεις που θεωρούσα λατινικές ή δάνειες από τη σλαβική ή τούρκικη γλώσσα ήταν ατόφιες ή με μικρή διαφοροποίηση λέξεις ελληνικότατες!

Μετά τα παραπάνω, το ενδιαφέρον μου στράφηκε στον εντοπισμό και καταγραφή των λέξεων λατινικής προέλευσης που χρησιμοποιήθηκαν και θα χρησιμοποιούνται για λίγο ακόμη στη διάλεκτο που είχαμε καθώς η γλώσσα είναι υπό εξαφάνιση πλέον και οι νεότεροι γνωρίζουν ελάχιστες μόνο λέξεις.

Η προσπάθεια της εργασίας που άρχισα προ ετών, πέρασε από πολλά στάδια. Τα πιο πρόσφατα λεξικά δεν βοηθούσαν τόσο όσο φανταζόμουν. Αργότερα εντόπισα πως αυτά

που χρησιμοποιούσαμε εκτός του ότι πολλές λέξεις δεν είχαν την απόλυτη έννοια ή είχαν μεγάλη διαφοροποίηση σε σχέση με την αρχική, ήταν τελικά όπως θα ήταν άλλωστε αναμενόμενο τμήμα της λαϊκής διαλέκτου!

Προκειμένου να διευκολυνθώ, χρησιμοποίησα εγχειρίδια και λεξικά από πολύ παλιές εκδόσεις. Επιπρόσθετα καθώς αρκετές λέξεις είχαν πιο γρήγορη ταυτοποίηση στην ιταλική καθομιλουμένη, υπάρχει και η στήλη για λέξεις που εντοπίστηκαν στην ιταλική γλώσσα ή λατινικές λέξεις με παράλληλη καταγραφή της αντίστοιχης ιταλικής που είναι πλησιέστερη στην προφορά προς τη δική μας. Βέβαια σε αρκετές από τις λατινικές λέξεις του παρόντος θα έπρεπε να υπάρχει επεξήγηση σχετική με την προέλευσή τους καθώς φαίνεται ότι είναι δάνειες από την αρχαία ελληνική γλώσσα, ωστόσο αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει σε επόμενη φάση αντικείμενο άλλων ειδικών σε τέτοια θέματα.

Η εργασία που ακολουθεί αποτελεί μια αρχική προσέγγιση καταγραφής λατινογενών λέξεων για τις οποίες έχω τα ακούσματα από τους προγόνους και πιστεύω πως μπορεί να αποτελέσει την πρώτη βαθμίδα ενημέρωσης των παιδιών μας για το λεξιλόγιο που χρησιμοποιούσαν οι γονείς και οι πρόγονοί τους. Ακόμη μέσα από αυτό (όπως και από άλλη προσπάθεια που έχει γίνει για την καταγραφή των τοπωνυμίων του χωριού) θα μπορούν να εντοπίζουν τις περιοχές που υπάρχουν και αναφέρονται στις διάφορες ιστορίες ή ακόμη και στις διαθήκες που άφησαν οι πρόγονοί τους.

Τέλος, ελπίζω πως μέσα από την παρούσα προσπάθεια θα έχω την τύχη να κεντρίσω το ενδιαφέρον κάποιου τουλάχιστον νεότερου να εμβαθύνει τη μελέτη για εντοπισμό και επιβεβαίωση μέσα από την ετυμολογία για πολλές ακόμη λέξεις καθώς θεωρώ πως μέχρι στιγμής έχουν καταγραφεί γύρω στο 30% με 40% των λέξεων που χρησιμοποιούσαμε.

Κούπα, Οκτώβριος 2020

Δημήτριος Π. Μπουτιμπάρας

Διπλ. Μηχανολόγος Μηχανικός

Λατινικά	Ιταλικά	Βλάχικα ΚΟΥΠΙΑΣ	Ελληνικά	Παρατηρήσεις/Χρήσεις στη διάλεκτο ΚΟΥΠΙΑΣ
A				
	Abbraccio	Αμπράτσα	Αγκαλιά	
Abnepos, abnepotis		Νεπότου	Ανεψιός	Ανεψιός και εγγονός
Abjungo		Ντασανζούγκου	Αποζεύω	
Abruptus		Ρούπτου	Διαρρηγμένος, αποχωρισμένος	Σκισμένος, αποκομμένος
Abscondo		Σκούντου	Αποκρύπτω, καλύπτω	
Abstergeo		Στιέργκου	Εξαλείφω, καθαρίζω	
Accaptiare		Κατσάρια/ ανκουπτσάρια	Πιάνω/γραπώνω, κουμπώνω	Πιάσιμο/γράπωμα, κούμπωμα
Acia		Άτσα	Ράμμα, κλωστή	
Accingo		Αντσίγκου	Περιζώνω	
Acclinis, acclinare		Ανκλινάτου	Επικλινής	Ανκλινάρια = υπόκλιση
Accresco		Ανκριέσκου	Επαυξάνω	
Accuratus		Κουράτου	Ακριβής	Ακριβής, καθαρός (με την έννοια του αμιγούς)
Acre, acrius		Άκρου	Εινό	
Acus	Ago	Άκου	Βελόνα	
Acutitus		Κουτσότου	Μαχαίρι	
	Aggiogare	Ανζουγκάρια	Ζεύω	Ζεύξη
Adaquo		Αντάπ	Ποτίζω	Χρησιμοποιείται για τα ζώα και για το έδαφος με την έννοια του κορεσμού.
Addormisco		(Α)ντουόρμου	Αποκοιμούμαι	
Adduco		Ντούκ	Άγω, οδηγώ	
Adjudico		Ζούντικα	Δικάζω	Δικάζω, κατηγορώ
Adjungo		Πραανζούγκου	Επαναζεύω	
Abjuro, -are		Ανζούρ	Ορκίζομαι	Χρησιμοποιείται επίσης και για το βρίσιμο
Adjutus		Ζούτ, ζατόρια ή ζουτάρια	Βοηθώ, βοήθεια	

Admortio		Αμουργτός	Μαραίνομαι	
Adparo		Νταρ	Κατασκευάζω, φτιάχνω	
Adunatio	Adunare	Ντουάρια, ντουάτου	Συνένωση, συνέλευση	Συγκέντρωση, μάζεμα
Aduno		Ντούν	Συλλέγω, μαζεύω	
Adverto		Ανβαρτιές	Στρέφω, περιστρέφω	
Advocatus		Βουκάτου	Συνήγορος	Συνήγορος, δικηγόρος
Affero		Νάφια	Προσφορά	Προσφορά, αντίδωρο
Afflare		Άφλου	Βρίσκω	Φλόρια=εύρεση
Afflo		Άνφλου	Εμφυσώ, εμπνέω	Φουσκώνω
Ager, agri	Agro	Άγκρου	Αγρός	
Aggrego		Αγκριέκ	Προσθέτω, συγκεντρώνω, προσαθροίζω	Χρησιμοποιείται περισσότερο με την έννοια του επιβαρύνω
Agnellus		Νιέλου	Αρνί	
Alatus		Αλάτου	Φτερωτός	Παρελκόμενο, πρόσθετο
Albesco		Αλμπιές, ναλμπιές	Λευκαίνομαι, γίνομαι άσπρος	
Albire		Αλμπίρια	Ασπρίζω	Άσπρισμα
Allagare		Λάγκου	Τρέχω	Λαγκάρια=τρέξιμο
Albus		Άλμπου	Άσπρος	
Allatro		Λάτρου	Γαυγίζω, μεμψιμοιρώ	
	Allargare	Λαρτζέρια, λάργκου ή λόργκου	Διευρύνω, φαρδαίνω	Διεύρυνση, φαρδύς
Allego		Λιέκ(ου)	Επιλέγω, εκλέγω	Λιέζια = επιλογή, διαλογή
Alligatio		Λιγκάρια, λιγκάτου	Δέσιμο	
Alligatura		Λιγκατούρα	Δεσμός, επίδεσμος	
Alligo		Λιέγκου	Προσδένω, επιδένω	Δένω, Λιγκάρια=δέσιμο
Allium	Aglio	Άιου	Σκόρδο	
Aliquid, aliquem		Λικουιές	Θεραπεύω	
Altare	Altare	Αλτάρου	Βωμός	Ιερό ναού
Alter, -a, -um		Λάντου, -α, -ου	Άλλος, -η, -ο	
Altus	Alto	Νάλτου	Ψηλός	

Alvina		Αλμπίνα	Μέλισσα	
Amare		Αμάρια	Πίκρα	
Amaresco		Αμαρέσκου	Πικρίζω	
Amarus	Amaro	Μαρόσου	Πικρός	
Ample, amplus		Αμπλιάτου	Πλήρες, γεμάτο	
Amplexus		Αμπλιτίρια	Περιπλοκή, πλέξιμο	
Amplio	Ampliare	Άμπλιου/αμπλιάρια	Γεμίζω/γέμισμα	
Amplitudo		Αμπλιτίρια	Ευρύτητα, αφθονία	Πλέξιμο
Ambulo		Άμνου	Πεζοπορώ, περπατώ	
Anellus	Anello	Νινιέλου	Δακτύλιος, δακτυλίδι	
Anima	Animo	Ίνιαμα	Καρδιά, ψυχή	
Annus	Anno	Άνου	Έτος, χρονιά	
	Appunto	Πούντου	Ακριβώς	
Ante		Αντρού	Πριν από., προ	
Apploro		Πλόγκου	Κλαίω	
Appono		Πούν	Επιθέτω, παραθέτω	
Apporto		Πουόρτου	Κουβαλώ, φορώ	
Apprendo		Πρίντου	Ανάβω	
Apprime		Πρίμα	Προ πάντων, πρώτα	
Appropinquo		Προυόκια	Προσεγγίζω	
Aprilis		Απρίλι	Απρίλιος	
Aqua		Άπα/-ου	Νερό	
Aquosus		Απουόσου	Νερούλο	
	Annegare	Νικάρια	Πνίγω	Πνίξιμο
Aratio	Arare, aratura	Αράρια, αρατούρα	Όργωμα	
Arator, Aratrum		Αράτου	Αλέτρι	
Arbor		Άρμπο(υ)ρου	Δέντρο	Βελανιδιά γέρικη
Ardeo		Μι άρντου	Καίγομαι	
Ardor	Ardere	Αρντέρια	Κάψιμο, καύση	
Area	Aia	Άργκια	Αλώνι	
	Arrosaria	Ανρο(υ)σάρια	Κοκκινίζω	Κοκκίνισμα
Arsus		Άρσου	Καμμένος	
Argento		Ρεζίντου	Ασήμι	

Aries	Ariete	Ριέτι	Κριάρι	
Arrideo		Ρόντι	Γελώ	Μι ροντ=γελάω σι ρόντι=γελάει ρόντρια=γέλιο
	Asciuto	Ουσκάτου	Ξηρός	
Aro		Άρα	οργώνω	
Asculto		Σκούλτου	Υπακούω, ακούω	
	Ascoltare	Σκούλτο/σκουλτάρια	Ακούω/ακοή	
Aspello		Σπιέλ	Απομακρύνω, εκδιώκω	Πλένω, απομακρύνω
	Aspettarsi	Στι(ε)τάρια	Προσδοκώ	Προσδοκία, αναμονή
	Aspetare	Στιέτα, -άρια	Περιμένω	Αναμονή
Astringo		Στρίνγκου	Σφίγγω	
Attendo		Τίντου	Τείνω, επιτείνω	Απλώνω, τεντώνω
Attraho		τραγκου	Έλκω, τραβάω	
Attondeo		Τούντου	Αποκόπτω, περιτρώγω	Κουρεύω
Attono		Τούν	Βροντώ	
Audio		Ούντι	Ακούω,-ει, υπακούω	
Auscuito		Σκούλτου	Ακούω	
Attremo		Τρέμορα	Τρέμω	Τρεμουράρια = τρέμουλο
Augustus		Αύγκουστο	Αύγουστος	
Aura		Άουρα	Αύρα, πνοή,	
Auricula, auris		Ουρέκλια	Αυτί	
Ausitio		Ουζόρια	Ακοή, άκουσμα	
Avena	Avena	Ουβιές	Βρώμη	
	Avere	Βιέρια	Κατέχω,αποκτώ	Κατέχειν, εμπιστοσύνη, μπέσα
Autumnus	Autumno	Τουόμνα	Φθινόπωρο	
Aveo		Βουόϊ	Επιθυμώ, θέλω	
Avunculus		Βούτσι	Μητράδελφος (θείος)	
B				
Baptizare		Μπατιζάρια	Βαπτίζω	Βάπτιση
Barba		Μπάρμπα	Γένεια, μούσι	
Barbatus		Μπαρμπάτου	Γενειοφόρος	Αρρενωπός, άντρας

	Barbiere	Μπαρμπιέρου	Κουρέας	
Basilica		Μπισιέρκα ή μπασιέρκα	Εκκλησία	
Basilicus	Basilico	Μπουσίκου	Βασιλικός	
Basio		Μπάσου	Φιλώ, καταφιλώ	Προσφιλής, κανακάρης,καμάρι
Batuo		Μπάτ(ου)	Χτυπώ, δέρνω	
	Battere	Μπατιέρια	Χτύπημα, δάρσιμο	
	Battezare	Μπατιζάρια	Βάπτιση	
	Battezato	Μπατιζάτου	Βαπτισμένος	
Beatus		Μπιέτου	Ευδαίμων	Μεθυσμένος
Bene		Μπίνι	Καλά, καλώς	
	Benvenuto	Μπίνιβενίτου	Καλώς ήλθες	Καλωσόρισμα. Μπίνι βινίς=Καλωσήρθες
Beo, are		Μπιέου/μπιέρια	Ευφραίνομαι/ποτό	Πίνω
Berbec		Μπυρμπιέκ	Κριάρι	
Bibo	Bere	Μπιέου/μπιέρια	Πίνω/ποτό	
Bivious	Bivio	Μπίβουϊ	Διχάλα, διακλάδωση δρόμου	Διακλάδωση δρόμου
	Buonasera	Μπούνασιέρα	Καλό βράδυ, καλησπέρα	
Blaesus		Μπλάζι	Τραυλός	
Blasphemia		Μπλαστιέμια, Μπλαστιέμου	Βλασφημία, κατάρα	
Boletus		Μπουριέτι	Μανιτάρι	
Bonum diem	Buongiorno	Μπούναζούα	Καλημέρα	(τ)ζούα = ημέρα
Bonum nocte	Buona notte	Μπούνα νουόπτια	Καληνύχτα	Καλό βράδυ= μπούνα σιέρα
Bonus	Buono	Μπούνου	Καλός , αγαθός	
Borrea		Μπούρια	Βόρεια	Βοριάς, αέρας
Brachium		Μπράτσα	Το μέρος του χεριού από τον καρπό μέχρι τον ώμο	Αγκαλιά
Broccus		Μπρούκα	Το προεξέχον	Η προεξέχουσα κρούστα της πληγής, έκζεμα
Bruma	Bruma	Μπρούμα	Πάχνη	
Bovis	Bue	Μπούου	Βόδι	
	Bruciatura	Μπρούκα	Έγκαυμα	Έκζεμα, έγκαυμα

	Bestemmia	Μπλαστεμάρια/ μπλαστιέμου	Κατάρα	
C				
Caballarius		Αν καλάρ	Έφιππος, καβάλα	
Cacare	Cacare	Κακάρια	Χέσιμο	
	Cade	Κάντι	Πέφτει	
Cado, -ere	Cadere	Κάντ, καντιέρα	Πέφτω, Πέσιμο	
Cadutus	Caduto	Καζούτου	Πεσμένος	
Caena	Cena	Τσίνα	Δείπνος	
Calcaneum		Καλκόνιου	Φτέρνα	
Calcator, -us		Καλκάτου	Πατημένος	
Calcatura		Καλκάρια, καλκατούρα	Πάτημα	Πάτημα, Ίχνος περπατησίας
Calco	Calca	Κάλκου	Πατάω	
Caldarius	Caldaia	Καλντάρια	Καρδάρια	
Calesco		Ανκαλτζός	Ζεσταίνω	
Calidus	Caldo	Κάλντου	Ζεστό	
Calor-is	Calore	Καλόρια	Ζέστη	
Calvallis		Κάλου	Άλογο	
Calx	Calcagno	Καλκόνιου	Φτέρνα	
	Camicia	Καμιέσα	Πουκάμισο	
	Camminare	Αμνάρια	Βάδισμα	
Campus		Κόμπου	Κάμπος, πεδιάδα	
Canis, camen	Cane	Κοΐνι	Σκυλί	
Canto		Κόντου	Τραγουδώ, ψάλλω	Και διαβάζω
Cantator	Cantare	Κόντου/καντάρια	Τραγουδώ/ τραγούδισμα	
Canticum-o-us-atio	Cantico	Κόντικου	Τραγούδι	
Capistro-um	Capestro	Καπιέστρου	Καπίστρι, χαλινάρι	
	Carroto	Καπουότα	Μάλλινο επανωφόρι, καπότα	
Capitulum		Καπιτόνιου	Προσκέφαλο, μαξιλάρι	
Caprea-a	Capra	Κάπρα	Κατσικά	
Captio		Κάτς	Πιάνω	

Capto		Κατ	Κοιτώ, παρατηρώ	
Caput-itis	Capo	Κάπου	Κεφάλι, κεφάλαιο	
Carbone	Carbone	Καρμπούνι	Κάρβουνο	
	Caricamento	Ανκαρκάρια	Φόρτωμα	
Carmino, are		Κάρμιν, καρμινάρια	Χτένισμα	Χτένισμα ειδικό στη διάρκεια επεξεργασίας του πρόβειου μαλλιού, Λανάρισμα
Carnis	Carne	Κάρνι	Κρέας, σάρκα	
Corona		Καρούνα, κορούνα	Στεφάνι	
Carpinus		Κάρπινου	Γάυρος (δέντρο φυλλοβόλο)	
Carpitus		Καρπίτου	Κόβω, αποσπώ	Μπαλωμένος
Carrera		Καράρια	Δρόμος για άμαξες	Πέρασμα δρόμου προς ανοιχτό μέρος
Carrus		Κάρου	Άμαξα	
Casa	Casa	Κάσα	Καλύβα, εξοχική κατοικία	Σπίτι, κατοικία
Caseus		Κάσου	Τυρί	
Castanea		Καστόνιου	Καστανιά	
Casula		Κατσούα	Καπέλο, σκούφος	
Casus	Cadere	Καντιέρια, καζούρια	Πέσιμο, Υποχώρηση	
	Cattura	Κατσάρια	Σύλληψη	
Catella		Κατσάουα	Σκυλίτσα	
Catulus		Κατσόλου	Σκυλάκι	
Cauda		Κουόντα	Ουρά	
Ceacatus		Σακάτου	Τυφλός	Ανάπηρος
Cepa, ceapa		Τσιέπα	Κρεμμύδι	
Cerasum		Τσιριέσα	Κεράσι	
Cerasus		Τσιριέσου	Κερασιά	Κεράσι=τσιριέσα
	Cercare	Τσιερέρια	ζητώ	Ζήτηση, τσιέρ=ζητώ
Cerebrosus		Τσιρβινόσου	Φρενοβλαβής, παράφρων, μανιακός	
Cerno		Τσιέρνου	Κοσκινίζω	
Certo		Αντσιέρτου	Φιλονικώ, ερίζω	Μαλώνω
Cervus		Τσιέρμπου	Ελάφι	

	Che	Τσιέ	Οποίος, -α,-ο, τι;	
	Chiamare	Τσαπάρια	Φωνάζω	Φώναγμα
	Chiozzato	Σαρότου	Παρδαλός	
Cholera	Colera	Κουλιέρα	Χολέρα	
Chora		Οούρ	Χορός	
Cicada	Cicada	Τσικουόρι	Τζίτζικας	
Cinctus		Αντσίνσου	Ζωσμένος	
Cingo		Αντσίνγκου	Περιζώνομαι	
Cinis	Cenere	Τσινούσα	Στάχτη	
Circum	Cerchio	Τσιέρκου	Πέριξ, περί	Τσέρκι, κύκλος
Circulus, circus		Τσιέρκου	Κύκλος, κρίκος,	Τσέρκι, κύκλος
Cisternina	Cisterna	Στιέρνα	Δεξαμενή	
Claudo		Ανκλίντου	Κλείνω	Ανκλίσ=κλειστό
Coctus		Κουόπτου	Ψημένος	Ψημένος, ώριμος
Coda	Coda	Κουόντα	Ουρά	
Cognatus	Cognato	Κουμνάτου	Γαμπρός	Κουνιάδος
Cognitus	Conosciuto	Κανασκούτου	Γνωστός	
Cognosco		Κανουόσκου	Γνωρίζω	
	Comperare	Κουμπουράρια	Αγοράζω	Αγορά
Coquo		Κουόκ	Ψήνω	
Collum, culmus	Colmo	Κουόλμου	Κορφιάς (αναφέρεται στο ψηλότερο σημείο της στέγης)	
	Comando	Κουμάντου	Άσκηση εξουσίας, κουμάντο	
Communicatio		Κουμνικάρια	Κοινωνία	Θεία κοινωνία
	Come	Κουμ	Όπως, πως;	
Communico		Κουμίνικα	Κοινωνώ	Μετέχω της θείας κοινωνίας
Consuere	Cusito	Κουσίτου	Γαζώνω	Γαζωμένο
Consuo		Κουάσα	Συρράπτω	
Consutio		Κασούτου	Γάζωμα, ραφή	
Contiscesco		Καντασιές	Σιωπώ, κατευνάζομαι	Συμβιβάζομαι σε περίπτωση διαφοράς
Cooperio, ire		Κουπιριές, κουπιρίρια	Καλύπτω, επικάλυψη	
Copia		Κούπου	Αφθονία	Αφθονία, σωρός (αναφορά σε

				αφθονία, επάρκεια)
Cormare		Κουρμάρια	Διακόπτω	Αποκοπή, κούρμου=αποκόπτω
Cornus	Corno	Κουόρνου	Κέρατο	
Cornus	Corno	Κουόρνου	Κρανιά	
Coronatoris		Ανκουρνάρια	Στέψη	
Corono		Ανκαρούν	Στεφανώνω	
Corvus		Κουόρμπου	Κόρακας	
Costa	Costa	Κουόστα	Πλευρό, πλαγιά	
Crasso		Αγκράς	Παχαίνω	
Crassus		Γκράσου	Παχύς, χοντρός	
Crassamentum		Γκρασαμίντου	Πάχος	
Crepo		Κριέπ	Ψοφώ	Ψοφώ, τρώω του σκασμού
Crepitus	Crepere	Κριπάρια	Ράγισμα	
Cresco		Κριέσκου	Αυξάνομαι	Αυξάνομαι, μεγαλώνω
	Cresta	Κριέστα	Λειρί κόκκορα	
Crusis	Croce	Κρούτσι	Σταυρός	
Crusta		Γκρούσντα	Φλοιός	Φλοιός ζύμης, λάσπης κλπ.
Cubitus		Κουότου	Αγκώνας	
Cubium		Κούιμπου	Φωληά	
Cubitus		Κουότου	Αγκώνας	
	Cusire	Κουσίρια	Γάζωμα	
Cum me		Κου μίνι	Με εμένα	
	Cusitura	Κουσιτούρα	Ραφή, γαζί	
Culeus		Κουλιέου	Ασκός, σάκος	Λουκάνικο
Culmus		Κούλμου	Μίσχος (λουλουδιού)	
Culus		Κούρου	Πρωκτός, κώλος	
Cum		Κουμ	Πώς; όπως	
Curia		Κουρία	Κουρία	Συστάδα δέντρων
Curo-are	Correre	Κουρ, -άρια	Φροντίζω, θεραπεύω, εξοφλώ	Καθαρίζω, Καθάρισμα
Curro		Κούρα	Τρέχω, ρέω	Χρησιμοποιείται μόνον για τη (δια)ροή.
Curro		Κουρόν	Ταχύτητα	Χρησιμοποιείται το “κουρόν” ή “αν κουρόν”= γρήγορα, ταχέως
Curtus		Κούσου	Κοντός	
Cutis		Κούα	Φλοιός	

Curvus		Κούρβου	Κυρτός	Αγκυλωμένος Χρησιμοποιείται και η λέξη “ανκουρβίτου” για να δηλώσει το κυρτό σε τελικό σχήμα
	Cucciolo	Κατσόλου	Κουτάβι	
D				
Daps, dapis		Αντάπα	Πλούσιο γεύμα	Πότισμα ζώων αλλά και εδάφους μέχρι κορεσμού
Dare, dato	Dare	Ντάου/ντάρια	Δίνω/δόση	
	Daserto	Ντασόρτου	Κενός, αδειανός	
Dator		Ντάτου	Δότης	
Datus	Dato	Ντάτου	Δόση, δεδομένο	
De		Ντι	Πρόθεση (δηλώνει διαχωρισμό, προέλευση, αρχή)	π.χ. ντί τσούπρα=από πάνω, ντι λέμνου=από ξύλο, ντιν Ιταλία=από την Ιταλία
Dealbo		Νταάλμπου	Καταλευκαίνω	Κατάλευκος
Decem	Dieci	Ζιέτσι	Δέκα	
Decondo		Ντασκούντου	Αποκρύπτω	
Decresco		Ντασκριέσκου ή ντακριέσκου	Απομειώνω, ελαττώνω	
Dedeo		Νταντάρια ή νταντιέρια	Δίνω μέχρι εξάντλησής του	
De do		Νταντάου, πραντάου	Δίνω μέχρι εξάντλησης, παραδίδω	
De excitare		Ντασιτιάρια	Ευπνώ	Εύπνημα
Defringo		Νταφρόγκου	Σπάω, αποχωρίζω	
Degusto		Νταγκούστου	Τελειώνω το φαγητό	
De inter		Ντί'ντρου	Εξ αιτίας....., λόγω του ότι....	
Dejugo-are		Νταζούγκου	Αποχωρίζω, ξεζεύω	
Deleo		Νταλιέου	Παίρνω το σύνολο, εξαλείφω	
Deligo-are		Λιέγκ(ου)	Δένω	
Delingo		Νταλίνγκου	Απογλείφω	
Demergo		Νταμιέργκου	Καταδύω,	Καταβρέχω

			καταβρέχω	
Demuto		Νταμούτ(ου)	Αφαιρώ, αποκόπτω	
Denigro-are		Ντανιγκριές	Αμαυρίζω	Καταμαυρίζω
Dens-tis	Dente	Ντίντι	Δόντι	
Densus	Denso	Ντιέσου	Πυκνός	
Dentatus		Ντεντόσου	Οδοντωτός	
Deorsum		Τζόσου	Ο/το Κάτω	
Departi		Ντιπάρτια	Μακρυά	
Depascor, pasci		Νταπάσκου	Τελειώνω τη βοσκή, ολοκληρωτική βοσκή	
Deperdo		Νταπιέρντου	Χάνω, αποβάλλω	Τα χάνω όλα
Depilatio	Depilare	Ντιπιράρια	Ξεπουπούλιασμα	
Depono		Νταπούν	Αποθέτω, καταθέτω	
Deportatio		Πο(υ)ρτάρια	Μεταφορά	
Deporto		Νταπουόρτου	Μετακομίζω, καταφέρω	Τελειώνω τη μεταφορά ή το κουβάλημα
Depotitio		Νταπούς	Τοποθετημένος, βαλμένος	
Derideo		Νταρόντι	Γελώ, καταγελώ	Καταγελώ
Derisus		Ντι ριζία	Περίγελος	Περίγελος, ρεζίλι
Desertus		Ντασόρτου	Έρημος, κενός	Αδειανός
Despicatus		Ντασπικάτου	Σκισμένο, αποκομμένο	
De spumo		Ντα ανσπούμ	Ξαφρίζω	
De sub		Ντι σουπ	Κάτω από	
De super		Ντι τσούπρα	Από πάνω, άνωθεν	
De tento		Ντατίντου	Εκτείνω	Εκτείνω τέρμα
Detono		Ντατουνάρια/ τουνάρια	Βροντάω	Βροντές κεραυνών
Detonsus		Ντατούνσου	Αποκομμένος	Κουρεμένος
De venio		Νταβίν	Αφικνούμαι	Τερματισμός άφιξης
Dico		Ζίκ	Λέγω	
Dictum		Ζίσου	Λεχθέν, ειπωμένο	
Ditum		Ντάτου	Παράδοση, δόσιμο	
Digitus		Ζιέστου	Δάκτυλος	
Dimitiatus,		Ζιμιτάτι	Μισός, ημιτελής	

dimidius				
Directus, directe	Diretto	Ντιρέπτου	Ευθύς	Ευθύς, δεξιός
Diruptio		Νταρούπτου	Σκισμένος	Ξεσκισμένος
Discalceatus, Disculciatus		Ντασκούλτσου	Ανυπόδητος, ξυπόλητος	
Discarricare		Ντασκαρκάρια	Ξεφόρτωμα	
Discingo		Νταστσίγκου	Αφαιρώ το ζωνάρι	
Discludo		Ντασκλιούτς	Κλείνω, αποχωρίζω	Ξεκλειδώνω, αποχωρίζω
	Disfarse	Νταφάτσι	Ξεκάνω, αποτελειώνω	
Disparo		Ντασπαρτσός	Ξεχωρίζω, διαχωρίζω	
Dispergo	Dispardere	Ντασπαρτζέρια	Διαλύω, διασπείρω	Χάλασμα, διάλυση
	Dolcezza	Ντουλτσιέτσα	Γλύκισμα	
Diva		Ντίβα	Θεά	Άγρια
Divus		Ντίβου	Υπαιθρος	Άγριος, Ντιβουτίνα=Αγρίμι
Dixi		Ζίσι	Είπε	
Dolatus		Ντουράτου	Πελεκημένος	
Doleo		Ντουόρε	Πονάω	
Dolo		Ντουριές	Πελεκώ	
Dolor	Dolore	Ντουόρου	Πόνος	
Dominica	Domenika	Ντουμίνικα	Κυριακή	
Domnus, dominus		Ντουόμνου	Κύριος	Κύριος=Θεός
Donarium		Ντουνάρια	Συλλογή, μάζεμα	
Dono, do		Ντάου	Δίνω	
Donum		Ντάρου	Δώρο	
	Dopo	Ντούπου	Πίσω από...	
Dormio	Dormire	Ντουόρμου	Κοιμάμαι	
Dormito, -io	Dormire	Ντουρμίρια	Υπνος	
	Do sopra	Ντι τσούπρα	Από πάνω	
Draco		Ντράκου	Δράκος	
Duco		Ντούκ	Οδηγώ, φέρω	Πηγαίνω, φέρω
Dulcis, dulce	Dolce	Ντούλτσι	Γλυκός	
Dulcitas-atis		Ντουλτσιρία	Γλύκανση	

Duo	Due	Ντούου	Δύο	
E				
Ea		Εϊά, ιά	Αυτή	
Ebrietatis		Αμπιάρια	Μέθη	
Eccum iloc		Κουόλα	Εκεί	
Eccum illus		Τσιέλα, -ου	Εκείνος	
Edolo		Ντουόρ	Πελεκώ	Ντουράρια=πελέκημα
Effloresco		Ανφουρλέσκου ή ανφουρλιές	Ανθίζω	
Effuzium		Φούγκα, φουζίρια	Διαφυγή	
Emarcesco		Αμουρτσός	Μαραίνομαι	
Emmortuus, um		Μουόρτου	Νεκρός	
Eneco		Νιέκ	Πνίγω	
Eram		Ραμ	Ήμουν	
Erat		Ρα	Ήταν	
	Entrata/ entrare	Αντράτου/αντράρια	Είσοδος	
E runco		Ρούνκου	Αραιός	
Evalesco		Αμβαλιέσκου	Δυναμώνω, ενισχύομαι	
	Esodu	Ε(ι)σότου	Εξοδος	Εξοδος, Αυτός που έχει βγει
	Espettorato	Σκουπιέτου	Πτύον, σάλιο	
	Estinguere	Στίγκου	Σβήνω	
Exbelare		Σγκιάρια	Βελάζω	Βέλασμα
Exbero		Σγκιάρ	Βελάζω	
Excapito		Σκάπιτ	Δύω	Σουόρελου(ι) σκάπιτα=ο ήλιος βασιλεύει
Excotere		Σκουτιέρια	Βγάζω	Βγάλισμο
Excutulo		Σκούταρ	Τινάζω	
Exeo		Ιές	Βγαίνω	
Expendiolare	Aspintzoure are	Σπιντζουράρια	Κρέμασμα	
Expono, expungo		Σπούν	Διηγούμαι, λέω	

Extinctus		Στίντζιρια	Σβήσιμο, σβέση	
Exstinguo		Στίνγκου	Σβήνω	
Extendo		Τίντου	Απλώνω, εκτείνω	
Exventulare	Sventolare	Βιντουράρια	Λίχνισμα, ανέμισμα	
F				
Facies	Faccia	Φάτσα	Φάτσα, πρόσοψη	
Facio-ere	Faccio	Φάκ, φατσιέρα	Φτιάχνω, φτιάξιμο	Τσιέ φάτς;=τι φτιάχνεις; τσιέ σι φάτσι;=τι γίνεται;
Facinus		Φατσιέτου	Έργο	Έργο, γεγονός
Factum	Fatto	Φάτου	Γεγονός	
Fagus	Faggio	Φάγκου	Οξιά	
Falcula		Φάλκα	Δρεπάνι	Δρεπανοειδές μαχαίρι, το τόξο της κάτω γνάθου
Falimento		Φαλιμέντου	Πτώχευση	
	Fante	Φάντου	Φαντάρος, βαλές τράπουλας	Τραπουλόχαρτο, κομπός
	Fare	Φάρια ή φάτσιρια	Φτιάξιμο	
	Fatta	Φιέτα	Νεράδα	Κορίτσι
Famelitus, famedicus		Φλαμούντου	Πεινασμένος, πειναλέος	
Farina		Φαρίνα	Αλεύρι	
Februarius		Φεβρουάρι	Φεβρουάριος	
Feminous, -a	Feminile	Φιέμινου	Θηλυκό	
Ferficula		Φουόρφικα	Ψαλίδι	
Fermento		Φραμίντου	Ζυμώνω	
Fermentum		Φραμιντάρια	Ζύμωμα	
Ferrum		Ιέρου	Σίδηρος	
Fetura		Φιτάρια	Γέννα, γόνος	
Ficus	Fico	Ίκου	Συκιά	Ίκα = σύκο
	Figura	Φιγκούρα	Εικόνα	
Filia		Φιέτα	Κόρη	
Filius		Ίου	Υιός	
Filix	Felce	Φιέρικα	Φτέρη	
Fitius, Fetus	Fanciullo	Φιτσούρου	Υιός	Επίσης το παιδί (αρσεν.)
Flamma		Πλάμινου	Φλόγα	

Floreo, -ere		Ανφλουόρια	Ανθίζω	
Floris	Flore	Φλουόρια	Άνθος	
Focus	Fuoco	Φουόκου	Εστία, φωτιά	
Follis		Φουόλι	Θύλακας αέρα	Κοιλιά, τουλούμι
Fons-tis	Fontana	Φαντόνα	Κρουνός, πηγή	Πηγή
Forfex	Forbici	Φουόρφικα	Ψαλίδι	
Foris, foras		Φάρα	Έξω, εκτός	Εκτός από..., χωρίς
Formica, Funiculus		Φουρνίγκα	Μυρμήγκι	
Formicosus		Φουρνιγκουόσου	Μυρμηγκιώδης	
	Frangere	Φραντζιέρια	Σπάσιμο	
Fornax, -acis		Φούρνα	Κλίβανος, φούρνος	
Fractura	Frattura	Φραντζατούρα/ φρόντζια	Σπάσιμο	
Frango		Φρόγκου	Σπάω, θραύω	
Frater	Fratello/ frate	Φράτι	Αδελφός	
Fraxinus		Φράπσουμου	Φράξος	
	Fregare	Φρικάρια	Τρίψιμο	
Frico		Φριέκ	Τρίβω	
Fricatio		Φρικάρια	Τριβή	
	Friggere	Φριζιέρια ή φρίζια	Ψήσιμο	
Frigus		Φρίγκου	Κρύο, ρίγος	Κρύο, ρίγος=φρίγκουρια
Frons		Φρούντζα	Φύλλο	
Frontalia, frentis	Fronte	Φρούντια	Μέτωπο	
Fuga	Fuga	Φούγκα/Φούζια	Φευγάλα, φυγή	
Fugio (fugi)	Fuggire	Φούγκ	Φεύγω, δραπετεύω	Φουζία=φευγάλα
Fugitor, fugitiuus		Φουζίτου	Φυγός, δραπέτης	
Fumigo, fumigo-are	Fumare	Φουμάρια	Κάπνισμα	
Fumo		Φούμ	Καπνίζω	
Fumus		Φούμου	Καπνός	
Funda, ab funda		Αν φούντα	Εκ βαθέων	Πολύ βαθειά
Fundus		Φούντα	Πυθμένος	

Funis, funiculus		Φούνια	Σχοινί, τριχιά	
Fur , -is		Φούρου	Κλέφτης	
Furatus	Forato	Φουράτου	Κλεμμένος	
Furtum		Φουράρια	Κλοπή	
Furor		Φούρ	Κλέπτω	
Furka, furca	Forka	Φούρκα	Δίκρανο	Ρόκα, διχάλα
	Fuori	Φάρα	Εκτός/χωρίς	Χωρίς
	Fuoriserie	Φουρισίρια	Εκτός σειράς	Εκτός ορίων/αντισυμβατικότητα
Furnus		Φούρνου	Φούρνος	
Foror, -ari		Φούρ/-άρια	Κλέβω, κλοπή	
Fustis		Φούστι	Βελόνα	Βελόνα πλεξίματος
Fusus	Fuso	Φούσου	Αδράχτι	
G				
Galbinus		Γκάλμπινου	Κίτρινο	
	Galleria	Γκαλαρία	Στοά	
Gallina	Gallina	Γκαλίνα	Κότα	
Ganeo, -onis		Γκνόςνικου	Άσωτος, ακόλαστος	Βρωμάρης
Gannio		Γκανιέσκου	Γρυλλίζω, μουρμουρίζω	
	Gassetta	Γκαζιέτα	Εφημερίδα	
Gena		Ζιένα	Φρύδι	
Gener	Zenero	Ζίνιρου, ζίνιρ	Γαμπρός	
Genicular		Ανζανούκλιου	Γονατίζω	
Genu	Ginocchio	Ζανούκλιου	Γόνατο	
	Gentarme	Τζανταρμά	Χωροφύλακας	
	Germe	Γκιάρμι	Φύτρα, σκουλήκι	Σκουλήκι
Germinosus		Γκερμινόσου	Σκουληκιασμένος	
	Giacere	Ζατσέρια	Ξάπλα	
	Giocare	Ζοκάρια	Παίξιμο	
	Gioco	Ζουόκου	Παιχνίδι	
	Giogo	Ζούγκου	Φθάνω	
	Giorno	Ζούα	Ημέρα	
	Giu	Τζιός	Κάτω	

	Giudicare	Ζουντικάρια	Κατηγορία	
	Giungere	Ζούγκου/ζουντζιέρια	Φθάνω/άφιξη	
	Giurare	Ζουράρια	Ορκος	
Glacialis		Αγκλιτσάτου	Παγωμένος	
Glacies	Ghiaccio	Γλιέτσου	Πάγος	
Glacio		Αγκλιάτσα	Παγώνω	
Glomus, globus		Γκλιέμου	Σφαίρα	Κουβάρι
Glutio		Αγκλίτα	Κατάποση	
	Gonfiato	Ανφλάτου	Φουσκωμένος	
Graneum		Γκαρνούτσου	Σπυρί	
Granum	Grano	Γκρόνου	Σιτάρι	
Grandinosus		Γκριντινούσου	Χαλαζώδης	
Grando	Grandinare	Γκρίντινα	Χαλάζι	
	Grasso	Γκράσου	Παχύς, χοντρός	
Gravis -dus	Gravido	Αγκρικάτα, γκρέου-α	Έγκυος, βαρύς	
	Grosso	Γκρόσου	Χοντρός	
Grumus		Γκριμάντα	Σωρός	
Gustus	Gustare	Γκουστάρια, γκουστίρια	Γεύμα	
Guttur, gula		Γκούσα	Λάρυγγας	Λάρυγγας, λαιμός
H				
Habeo		Άμ	Έχω	
Hamatus		Χαμούτου	Αγκιστρωτό	Χαμούτι για ζέψιμο αλόγου
Hyems, hiberna		Ιάρνα ή γιάρνα	Χειμώνας	
Herba	Erba	Γιάρμπα	Χόρτο, χλόη	
Herbosus		Γιαρμπουόσου	Χλοώδης	
Heri	Ieri	Γιέρ ή ιέρ	Χθες	
Hisco		Κάσκου	Χάσκω	
Homo	Uomo	Οούμου	Άνθρωπος	Άνθρωπος αλλά και άνδρας
Hordeum		Οούρτζου	Κριθάρι	
Hospes		Ουάσπις	Ξένος	Ξένος, επισκέπτης
Humerus		Νούμερου	Ωμος	

Iervor		Ιάρμπια	Βράσιμο	
	Ieri sera	Ιέρ σιέρα	Εχθές βράδυ	
ingeniculans		Αν ζανούκλι/ζανουκλιάτο υ	Γονατιστός, γονυπετής	
Ignavus		Ουγκνάρου	Τεμπέλης	
Igniculus		Ουγκνίσια	Μικρή εστία	
Ille, illa		Ιέλ, ιά	Αυτός, αυτή	
Immasticatus		Νι μαστικάτου	Αμάσητος	
Impedico-ivi- itum	Impedire	Ανπέντικ(α)	Εμποδίζω	Σκοντάφτω
Imperator		Ιμπιράτου	Αυτοκράτορας, άρχοντας	
Imperium		Ιμπιέρια	Αυτοκρατορία	Ιμπιέρια, ιμπιρισόια=Αρχή, κράτος
Impleo		Άμπλιου	Αναπληρώνω, γεμίζω	
Impletio		Αμπλιάρια, αμπλιάτου	Γέμισμα	
Implico		Αμπλιτιές	Πλεγμάτωνω, περιπλέκω	
Impluo-ui- utom-ere		Πλουόγια	Βροχή	
	Impotente	Νιπατουόσου ή νιπατούτου	Ανήμπορος, αδύναμος	
Impotentia		Νιπουτέρια	Αδυναμία	
Importo		Ανπόρτου	Εισάγω,	Φέρω μαζί μου
In		Αν	Εν, σε	π.χ. αν αμπράτσα = στην αγκαλιά (χρησιμοποιείται με την έννοια του 'εντός')
In ad intro		Ανούντρου	Εντός, μέσα	
Inaratus		Νιαράτου	Ακαλλιέργητος	Μη οργωμένο
In caballico		Αν κάλικ	Ιππεύω	
Incapere		Ανκαπιέρια	Χωράω	Το ανκαπιέρια χρησιμοποιείται ως ουσιαστικό του 'μι ανκάπι'=με χωράει ο τόπος
Incarico		Ανκάρκου	Φορτώνω	
Incerno		Τσιέρνου	κοσκινίζω	
Incerto		Αντσιέρτου	Καθιστώ άδηλο,	Μαλώνω, φιλονικώ

			αβέβαιο	
In cido		Αντσάπ	Εισχωρώ	Βάζω τον πάσσαλο στο έδαφος
In cingo		Αν τσίγκου	Περιζώνομαι	
		Ανκλιάγκ(ου)	Σφίγγω	Πήζω (χρησιμοποιείται κυρίως για το πήξιμο υγρής μάζας όπως γάλακτος σε τυρί, γιαούρτι κλπ)
Inclino	Inclinare	Ανκλίν/Ανκλινάρια	Υποκλίνομαι/ υπόκλιση	
Includo		Ανκλιούτς	Κλείνω	Κλειδώνω. Για το κλείσιμο χρησιμοποιείται η λέξη “ανκλίντι”
Incoctus		Νι κόπτου	Άγουρος, άψητος	
Incorono		Ανκαρούν	Στεφανώνω	
Inresco		Ανκριέσκου	Αυξάνομαι, μεγαλώνω	
	Incrocio	Ανκρούτσι	Διασταυρώνω	
Inculco		Ανκούλκου	Ξαπλώνω	
Incurvo		Ανκούρβου	Κυρτώνω	
Indoratus		Νι ντουράτου	Απελέκτητος	
Inflatio, Influare		Ανφλάρια	Φούσκωμα, πρήξιμο	
Inflo		Άνφλου	Φυσώ	Φουσκώνω. Για το φύσημα χρησιμοποιείται η λέξη “σούφλου”
Infrico		Φριέκ(ου)	Τρίβω	
Inglutio		Ανγκλίτα	Καταπίνω	
	Inginocchiare	Ανζανουκλιάρια	Γονατίζω	Γονάτισμα
	Ingoiare, inghiottire	Ανγκλίτα/ανγκλιτάρια	Καταπίνω/ κατάποση	
	Ingrassare	Αγκράς	Παχαίνω	
Injungo		Ανζούνγκου	Προσάπτω	Προλαβαίνω, φθάνω
Injuria		Ζούρα/ανζουράρια	Βρισίδι	Όρκος, βρισίδι
	Inngiurare	Ανζουράρια	Βρισίδι	
	Inserire	Ανσάρ/ανσαρίρια	Εισάγω, βάζω	Άνοιγμα σακιού για εισαγωγή υλικού. Η λέξη ‘ανσάρ’/’ανσαράρια=αλατώνω/αλάτισμα
Inspica-are		Ανσπίκα	Οξύνω	Στάχασμα

	Intasare	Αντασάρια	Φράζω, βουλώνω	Γεμίζω το άχυρο πατημένο, γενικά γέμισμα με συμπύκνωση, πάτημα υλικών με χαμηλό ειδικό βάρος
Instruo, -ere	Instruire	Στρούρια	Εκπαιδεύω, συμβουλεύω	Προξενεύω, συμβουλεύω
Insudo		Ανσούντ	Ιδρώνω	
Integer-gra	Interro, integro	Αντρέγκου	Ολόκληρος	
Intelligo		Αντσιλιέ(γ)κ	Αντιλαμβάνομαι	Αντιλαμβάνομαι, καταλαβαίνω
Intendo		Αντίντου	Απλώνω	
Intenebrico		Αντουιέρικ	Συσκοτίζω	Με την έννοια του 'βραδιάζει' (σκοτεινιάζει)
Inter		Άντρου	Μεταξύ, ανάμεσα	
Inter pono		Πουν άντρου	Βάζω πριν από..., παρεμβάλλω	
Interrogo		Αντριέμπ	Ερωτώ	
Intersterno		Στιέρνου	Στρώνω	
Interstringo		Στρίγκου	Σφίγγω	
Interturbo		Αντούρμπου	Ταράσσω, παρενοχλώ	
Intitus		Αντριέγκου	Ακέραιος	
Intona		Αντούνα, τούνα	Βροντάει	Για κεραυνούς
Intorguare		Αντουρκάρια	Κλώθισμα	Αντουόρκου=κλώθω
Intonsus		Νι τούνσου	Ακούρευτος	
Intra		Άνούντρου	Εντός, μέσα	
Intremiscus		Αντρεμουράρια	Τρέμουλο	
Intremo		Αντρέμουρ(α)	Τρέμω	
Intro		Άντρου	Εισέρχομαι, μπαίνω	
Intunicare		Αντουνικάρια	Νυχτώνω	Βράδιασμα, αντούνικα=βραδιάζει
In verto		Ανβαρτιές	(ανα)στρέφω, περιελίσσω	
In visibilis		Νι βιζούτου	Αόρατος	
Invitiare		Ανβιτσάρια	Μαθαίνω	Μάθηση
Invitio		Ανβιέτς	Μαθαίνω	
Irruptus		Νι ρούπτου	Αδιάρρηκτος	
	Io	Γιό ή ιό	Εγώ	

Ioulius		Ιούλιου	Ιούλιος	
iste,ista,istud		Τσίστου, τσιέστα, τσιέστου	αυτός, αυτή, αυτό	Αναφέρεται στη δεικτική αντωνυμία
J				
Jaceo		Ζάκ/ζάτσι	Ξαπλώνω, κείμαι	Ξαπλώνω, αράζω
Jaceri		Ζατσιέρια	Ξάπλα	
Jocatio, joculus, jocus		Ζουκάτου, ζουόκου	Παιχνίδι, χαριεντισμός	
Jocus-atus		Μι ζουόκ	Παίζω	
Jovis		Ζ(ου)όια	Πέμπτη	
Judikatio		Ζουντικάρια	Κρίση, ανάκριση	
Judico		Ζούντικου	Δικάζω, ανακρίνω	Κατηγορώ
Jugatus		Ανζουγκάτου	Ζεύξη, συζευγμένος	
Jugulo, Jungulo-are		Ζούνκλιου	Σφάζω	
Jugum		Ζούγκου	Ζύγι, ζυγός	Ζευγάρι οργώματος
Jugo-um-are		Ανζούγκο-άρια	Ζεύω	
Julius		Γιούλιου	Ιούλιος	
Junior		Ζούνι	Νέος	Δυνατός, Εύρωστος
Junius		Γιούνιου	Ιούνιος	
Jungo		Ζούνγκου	Πλησιάζω, φθάνω	
Juramentum		Ζουράρια, ζουραμιέντου	Ορκος	
Juro		Ζούρ, αν Ζούρ	Ορκίζομαι	Ορκίζομαι και βρίζω
Junenta		Ζουνία	Νεότητα	Ευρωστία
Juvu, jutum		Ζούτ	Βοηθάω	
jutare		Ζουτάρια	Βοήθεια	
L				
Laceus		Λάτσκα	Θηλιά	
	Laccio	Άτσα	Κορδόνι	
Lacrima	Lacrima	Λάκριμα	Δάκρυ	
Lacrimosus		Λακρυμόσου	Δακρυσμένος	
Lactis		Λάπτι	Γάλα	
Laevus		Λιέβου	Αριστερός	

Lamia		Λάμια	Μάγισσα, μέγαιρα	
Lapteus		Λαπτουόσου	Γαλακτώδης	
Lana	Lana	Λόνα	Μαλλί	Αναφέρεται στο πρόβειο μαλλί
Languor, -is	Logorio	Λανγκουόρια	Ατονία, βλακεία/φθορά	Ασθένεια του μεσαίωνα, πιθανότατα πανώλη ή τυφοειδής πυρετός
Lanosus		Λανουόσου	Δασύμαλλος	Με πυκνό μαλλί, μαλλιαρός
Lapis, -idis		Ράπα	Λίθος, πέτρα	
Large	Largo	Λόργκου/λάργκου	Πλατύς	Πλατύς, φαρδύς
Largitio		Λαρτζίρια	Διεύρυνση	
	Lasciare	Λασάρια	Αφήνω	Παράτημα
Lasso-us	Lasso	Λασάτου	Παρατώ, αφήνω, παρατημένος	Και χαλαρός
	Lassu	Λασούσου	Εκεί επάνω	Προς τα επάνω
Latratus	Latrato	Λατράρια/λατράτου	Γαύγισμα	
Latro		Λάτρου	Γαυγίζω	
Latus		Λάργκου	Πλατύς	
Leavus		Λιέβου	Αριστερός	
Lego	Lega	Λιέγκου	Ένωση, σύνδεσμος	Δένω, επιλέγω, ένωση=λεγκατούρα
	Legatura	Λεγκατούρα	Δέσιμο	
Lens	Lenticchia	Λίντι	Φακή	
	Lento	Λιέντου	Βραδύς, αργός	Λιενόσου=αργός, τεμπέλης
Lepor-ris	Lepre	Λιέπορ ή ιέπορ	Λαγός	
Lignum	Legno	Λιέμνου	Ξύλο	
Ligo		Λιέγκ	Δένω	Λεγκάτου = δεμένος
Lingo		Λίνγκου	Γλείφω	Λίντζια = γλείψιμο
Lingula		Λίνγκουρα	Κουτάλι	
Lingua	Lingua	Λίμπα	Γλώσσα	
Locus	Luogo	Λουόκου	Τόπος, χώρα	
Longe videre		Λούνγκα βιντέρια	Μακρινή ενόραση	
Longus	Lungo	Λούνγκου	Μακρύς	
Lotura		Λατούρα	Απόνερα	
Lucrum	Lucro	Λούκρου	Κέρδος	Εργασία, δουλειά
Ludus		Λούντου	Εμπαιγμός, χλευασμός	Τρελός, ανισόρροπος
Lumen		Λούμια	Κοινωνία, κόσμος	

Luminare		Λιμινάρια	Κηρίον, κερι	
Luna	Luna	Λούνα	Φεγγάρι	
Lunae	Lunedi	Λούνια	Δευτέρα	
Lupus	Lupo	Λούπου	Λύκος	
Lucrosus		Λουκρούσου	Εργατικός	
Lutum		Λούτου	Λάσπη, πηλός	
Lutosus		Λουτούσου	Λασπώδης	
M				
	Ma	Μα	Αλλά, όμως	
Machina		Μάκινα	Μηχανή	
Machino		Μάτσιν	Αλέθω	
	Macinare	Ματσινάρια	Άλεση	
Magia	Magia	Μαγκία	Μάγια	
	Mamma	Μάμα	Μαμά	
	Mangiare	Μανκάρια	Φαγητό	
	Mangiatore	Μανγκατουόρου	Φαγάς	
Majus		Μάη	Μάης	
Maleus		Μάγιου	Κόπανος	
Malus	Melo	Μιέρου	Μηλιά	
Malum	Mela	Μιέρα	Μήλο	
Manducatio	Masticare	Μαστικάρια	Μάσημα, μηρυκασμός	
Manduco		Μάνκου	Τρώω	
Mane		Μόινι	Αύριο	
Maneo, permaneo		Ραμόνα	Παραμένω	
Mancusum		Μανκούσου	Ανάπηρος, σε δυσκολία	
Manica		Μόνικα	Μανίκι	
Manipulus		Μανάτα	Χούφτα	
Manus	Mano	Μόνα	Χέρι	
Mare	Mare	Μάρι(α)	Θάλασσα	Θάλασσα και Μάρε(ι)= μεγάλος
Marcresco/ marcidum		Αμουρτσός/ αμουρτσόρια	Μαραίνομαι/ μαρασμός	

Margo, marginis	Margine	Μάρτζινα	Περιθώριο, κράσπεδο	Περιθώριο, άκρη
Marito	Marito	Μαρίτα	Παντρεύω	Παντρεύω την κόρη (χρησιμοποιείται για τα θηλυκά)
Martis	Martedi	Μάρτσα	Τρίτη	
Martii,-us	Marzo	Μάρτα	Μάρτιος	
Masculus-inus	Maschio	Μάσκουρι	Αρσενικός	
Mastico	Mastico	Μάστικ	Μασάω	
	Masticare	Μαστικάρια	Μάσημα	
Mataria, matula		Μάτρα	Αγγείο, δοχείο	Παγούρι
Mataxa		Ματάσι	Μετάξι	
Mea		Μιέα	Δική μου	
Medius		Μιέζλουκου	Μέση, μέσος	
Melum		Μιέρα	Μήλο	
Mens		Μιές	Μήνας	
Mensa, -ula	Mensa	Μάσα	Τραπέζι	Μιέσα=τραπεζομάντιλο
Mendacium, mentior	Menzogna	Μιντσούνια	Ψέμα	
Mentis		Μίντια/μαντούα	Νους, μυαλό	
Mentitus-um		Μιντσινόσου	Ψεύτης	Μιντσούνια=ψέμα
Mentio	Mente	Μίντια	Νους, μνήμη	
Mercuri		Μιέρκουρι	Τετάρτη	
Mergo,-ere		Μιέργκου	Βαπτίζω	Βρέχω, Μιρτζιέρια (αλλά και Πλόια)=βροχή
Meridio-are		Μερίντι, μινίντι	Μεσημβρινός	Μερίς ή μερίντια=ο μεσημβρινός ύπνος του κοπαδιού
Meridies		Μερίντια, μινίντια	Μεσημβρία	
Merula		Νιέρλα	Κότσουφας	
Mensem	Mese	Μιέσου	Μήνας	
Meta		Μιέτα	Λοφάκι	Ονομασία σε λοφάκι στον οικισμό (ο λόφος στο Σχολείο που ισοπεδώθηκε το 1962)
Meus, mea, meum		Μιέου, μιέα, μιέου	Δικός, -ή, -ό μου	
Mica		Μίκα	Ψίχουλο	Μικρή, μίκου=το μικρό, ψίχουλο=νίκουρα
Mille		Μία	Χιλιάδα	Ούνα μία=μία χιλιάδα

Milliarium		Μιλιάρου	Μιλιάρι	Αναφορά σε ρωμαϊκή στήλη, πιθανότατα οδοδείκτη, σε παρακλάδι της αρχαίας Εγνατίας οδού στα όρια του οικισμού της Κούπας.
Millium		Μιείου	Κεχρί	
	Mietere	Μιτεριές	Θερίζω	Αραιώνω, μιτριρία=όταν γίνεται τριχόπτωση και αραιώνει το μαλλί
Minutus, -alis	Minuto	Μινούτου	Πολύ μικρό	Μικρό γενικά=μίκου
	Mio	Μιέου	Δικό μου	
Moderatus		Μόντρου	Μέτριος. Σώφρων, ήσυχος	
Mola		Μουόρα	Μύλος	
Mollis	Molle	Μουόλι	Μαλακός	
	Molto	Μούλτου	Πολύς	Πολύς, -ή,=μούλτου, μούλτα
Montis	Monte	Μούντι	Βουνό	
Montuoso, Montanus		Μουντιέσκο ή μουντουόσου	Ορεινός	
	Mora	Μούρα	Μούρο	
	Morire	Μουρίρια	Πεθαμός	
Mortalitas-atis		Μουόρτια	Θάνατος	
Mors, mortis	Morte	Μουόρτια	Θάνατος	
Mortus	Morto	Μουόρτου	Πεθαμένος	
	Mostra	Μουόστρα	Επίδειξη	
Motum		Μουτ	Μετακινώ	
Motus		Μούτου, μούτι	Κίνηση	Μετακινώ
Mucus	Muco	Μούκου	Βλέννα, μύξα	
Mulctus	Mungere	Μουλτζέρια	Άρμεγμα	
Mulgeo		Μούλγκου	Αρμέγω	
Mulier		Μουϊάρια	Γυναίκα	
Mulsura		Μούλτζιρια ή μουλτζέρια	Άρμεγμα	
Multum		Μούλτου	Πολύ	
Multus,-o,-um		Μούλτου	Πολύς	
Multi		Μούλτι	Πολλοί	Πολλές
Mulus		Μούλα	Μουλάρι	Και μόσκα

Munk		Μουά	Τώρα	
Musca		Μούσκα	Μύγα, έντομο	Μόσκα = μουλάρι
Musculus		Μούσκουλου ή μούστιλι	Μύες, μυς	
Mut		Μούτ	Διαγράφο	Βγάζω, καταργώ, μετακινώ
Mutare	Mutare	Μουτάρια	Αλλαγή, Βγάλσιμο, μετακίνηση	
Muto, mutus	Muto	Μούτου	Άφωνος, μουγκός	
N				
Naris		Νόρου	Ρουθούνι	Ρουθούνι, μούρη
Nasus	Naso	Νάσου	Μύτη	
Ne, nec, neut	Ne, Neanche	Νι, νίτσε	Μήτε, ούτε	
Neco		Νιέκου	Φονεύω	Χρησιμοποιείται για φόνο με πνίξιμο. Πνιγμός
Nepos-otis	Nipote	Νεπότου	Ανεψιός	Ανεψιός, εγγονός
Neptis		Νεπότα	Ανεψιά, εγγονή	
Neque		Νιέκου	Μηδέν	Λίγο, ελάχιστο
Neque umquam		Νίτσι κον	Ποτέ	
Nescioqui		Νίσι	Κάποιοι	
Nescire		Νι στίρια	Άγνοια	
Ni		Νου	Μη	
Nigresco		Νιγκρές	Μαυρίζω	
Nigro	Negro, nero	Νιέγκρου	Μαύρος	
	Nessuno	Νιτσιούν	Κανείς	Κανείς, ούτε ένας
Nihil-um		Νινιέλου	Δαχτυλίδι	
Nisi cum		Νίτσι κουμ	Με κανέναν τρόπο	
Nivea		Νιβέα	Λευκοφόρος, χιονώδης	Νιέουα = χιόνι
Nivis, nix	Neve	Νιέουα	Χιόνι	
	No	Νου	Όχι	Μην, δεν
Nobilum		Νουόρου	Σύννεφο	
Noctis	Notte	Νουόπτια	Νύχτα	
Nodus	Nodo	Νουόντου	Κόμπος	
Nodosus		Νοντούσου	Πολύπλοκος	Πολύπλοκος, με πολλούς

				κόμπους
Nolo (non volo)		Νου βόι	Δεν θέλω	
Nomen	Nome	Νούμια	Όνομα, φήμη	
Non		Νου	Δεν, μη	
Non solum		Νου σάλντι	Όχι μόνον	
Nos	Noi	Νόι ή νουόι	Εμείς	
Nosco		Κανουόσκου	Γνωρίζω	
noster, nostra, nostrum	Nostro	Νόστρου, νόστρα, νόστρου	δικός, -ή, -ό μας	
	Non	Νου	Δεν, μην	
Nox		Νόπτια	Νύχτα	
Nostra-um, noster			Δικός μας	
Novem	Nove	Νουάου	Εννέα	
Novus	Nuovo	Νόου	Νέο, καινούργιο	
Noua, nova		Νόουα	καινούργια	
Nube	Nuvola	Νουόρου	Σύννεφο	
Nubes	Nuora	Νουόρα	Νύφη	
Nuces	Noce	Νούκα	καρυδιά	
Numele		Νούμια	Όνομα	
Numeratio		Νουμεράρια	Αρίθμηση, μέτρημα	
Numero		Νούμερα	Καταμετρώ	
Nuntio, nuntie		Νούντια	Αναγγέλλω, αναγγελία	Γάμος
Ο				
Occido		Ουτσίντου	Αποκόπτω, καταστρέφω, φονεύω	Χρησιμοποιείται για τον τραυματισμό με την έννοια του “τραυματίζω”
Occulto		Σκούντου	Αποκρύπτω	Σκουντιέρα=απόκρυψη
Occlusio	Accludere	Ανκλουντέρια	Κλείσιμο	
Octo	Otto	Ουόπτου	Οκτώ	
Oculus	Occhio	Ουόκλιου	Μάτι	
Odiosus		Ουντιόσου	Απεχθής, βαρύς	Συχνότερη χρήση στη λέξη ουόντι=βαρύς, άχρηστος
Olla		Ουάλα	Χύτρα	
Operior		Κουπεριές	Καλύπτω	Καλύπτω, σκεπάζω

Orbo-us	Orbo	Ουόρμπου	Ορφανός, στερημένος	Τυφλός
Ordinis, ordo	Ordine	Ούρντινου	Σειρά	Και το αυλάκι στη σειρά φυτέματος
	Orecchio	Ουρέκλια	Αυτί	
Oryza		Ουρίζου	Ρύζι	
	Orma	Ούρμα	Πατημασιά, χνάρι	
	Orzo	Ουόρτζου	Κριθάρι	
Ossis, os	Osso	Ουόσου	Κόκκαλο	
Ovis		Ουάια	Πρόβατο	
Ovum		Ουόου	Αυγό	
P				
Paene, pene		Πάνα	Σχεδόν, παρολίγον	Μέχρι, έως
Palea	Paglia	Πάια	Άχυρο	
Palma, Palmus		Πάλμα	Παλάμη, Σπιθαμή	
Palus		Πάρου	Παλούκι, πάσσαλος	
Panis	Pane	Πόινι	Ψωμί	
	Parare	Αμπαράρια	Αποτρέπω, αποκρούω	Αναφέρεται στο “κουτούλιασμα” των ζώων
Partior		Αμπαρτσός	Διανέμω, μοιράζω	
Partis	Parte	Πάρτια	Μέρος, πλευρά	
Paruus		Παρόκου	Μικρός	Καχεκτικό, ελαττωματικό
Paschae	Pasqua	Πάστου	Πάσχα	
Pasco		Πάσκου	Βόσκω	
Pascus, pastus	Pastura	Πάστερια	Βοσκή	
Patarosus		Παταρουόσου	Βρωμιάρης	Αργοκίνητος και βρωμιάρης, τεμπελάκος
Pavimentum		Πιμίντου	Έδαφος	Έδαφος, Γη
Pavitus		Πουβίντου	Στρωμένος	Χρησιμοποιείται για στρώμα αναρριχόμενου φυτού σε θάμνους κυρίως
Peccatum	Peccato	Πεκάτι ή πικάτι	Αμαρτία, σφάλμα	Αμαρτία, κρίμα
Pectus		Κιέπτου	Στήθος	
Pecuarius		Πικουράρου	Κτηνοτρόφος	Βοσκός
Pectinatio		Κεπτινάτου	χτενισμένος	Κιάπτινου = η χτένα

Pedica		Πιέντικα	Πέδη, εμπόδιο	Εμπόδιο, τρικλοποδιά
Pediculus	Pidocchio	Πιντούκλιου	Ψείρα	
Pelekanus		Πελεκάνου	Πελεκάνος, λέλεκας	
	Pelo	Πιέρου	Τρίχα	
	Peloso	Πιερόσου	Τριχωτός	
Penna, pinna		Πιένα	Φτερό	
	Perdita	Περντούρια ή πιέρντιρια	Απώλεια, χάσιμο	
Perbene		Πρα μούν	Πολύ καλά	Εξαιρετικά καλά
Percurro		Πρακούρα	Διατρέχω, διεξέρχομαι	Διαρρέω
Perditus	Perduto	Περντούτου	Χαμένος	
Perdo		Πιέρντου	Χάνω	
Pereo-utum		Πιριές, πιρίτου	Χάνομαι, χαμένο	
Perierat		Περίτου ή πιρίτου	Χαμένος	
Per in		Πρίν.....	Δια μέσω τ.....	
Piscis	Pesce	Πέστι	Ψάρι	
	Pescatore	Πεστάρου	Ψαράς	
Perfringo		Πραφρόγκου	Διαρρηγνύω, θραύω	
Per mollis		Πραμόλι	Πολύ μαλακός	
Per multo		Πραμούλτου	Πάρα πολύς	
Per muto		Πραμούτα	Μετακινώ, μετατοπίζω	Χρησιμοποιείται με την έννοια της επανάληψης
Per pasco		Πραπάσκου	Βόσκω, παχαίνω	Χρησιμοποιείται για την πρόσθετη βοσκή τις νύχτες του καλοκαιριού
Per sterno		Πραστέρνου	Καταστρώνω	
Per sto		Πραστάου	Στέκομαι	Κοντοστέκομαι
Per stringo		Πραστρίγκου	Συσφίγγω	Χρησιμοποιείται με την έννοια της επανάληψης
Per torqueo		Πρατουόρκου	Διαστρέφω, συστρέφω	Χρησιμοποιείται με την έννοια της επανάληψης
Per turbo		Πραντούρμπου	Διαταράσσω	Χρησιμοποιείται με την έννοια της επανάληψης
Per ungo		Πραούγκου	Αλείφω	Χρησιμοποιείται με την έννοια της επανάληψης
Per verto		Πραβαρτιές	Αναστρέφω, ανατρέπω	Συνήθης χρήση για την αναστροφή-αναστροφή του σαμαριού στο ζώο επάνω

Per vingo		Πραβίνγκου	Κατανικό	Χρησιμοποιείται με την έννοια της επανάληψης
	Piccolo	Μίκου	Μικρό	
Pilosus		Πιρόσου	Τριχωτός	
Pilus	Pelo	Πιέρου	Τρίχα	Τρίχα και μαλλί
Pinna		Πιένα	Φτερό, περύγιο	
Pinnatus		Πινόσου	Φτερωτός	
Pinso		πιντσός	Κοπανάω	Χρησιμοποιείται μόνον με την έννοια “την κοπανάω” π.χ. “μι πιντσόι”= την κοπάνησα
Pinus		Πίνου	Πεύκο	
	Pisciare	Πισάρια	Κατούρημα	
Piscator		Πιστάρου	Ψαράς	
Piscis	Pesca	Πιέστι	Ψάρι	
Plagosus		Πλαγκόσου	Κλαψιάρης	
	Plangere	Πλαντζέρια	Κλάψιμο	
Plausus		Πλιούσκα	Κρότος, κτύπος	Κροτίδα
Plico		Πλιέκ, Πλίκου	Διπλώνω	Μι πλιέκ=σκύβω, επίσης: 1.Φάκελος αλληλογραφίας, 2. πλικάρια=βύζεμα και σκύψιμο
Plenus		Αμπλίνου	Πλήρης, γεμάτος	
Plicatus		Πλικάτου	Πλεκτός	Σκυμμένος, γερμένος
Ploro, plango		Πλόγκου	Κλαίω, θρηνώ	Πλογκουόσου=κλαψιάρης
Pluo, plui, pluvia		Πλουόια	Στάλα, υετός	Βροχή
Pluvius, pluviosus		Πλουιορόσου	Βροχερός	πλιβίτου=το ποντισμένο στο νερό, αυτό που κολυμπάει
Pollicaris		Πουλικάρου	Αντίχειρας	
Pomosis		Πομουόσου	Οπωροφόρος	Δενδρώδης
Pomum		Πουόμου	Δέντρο	
Pono		Πούν	Βάζω, θέτω	
Pons, pontis	Ponte	Πούντια	Γέφυρα	
Populus		Ταπουόλα	Λεύκα	
Porca		Πουόρκα	Γουρούνα	
Porcarius		πο(υ)ρκάρου	χοιροβοσκός	
Porcellus		Πουρτσέλου	Γουρουνάκι	
Porcus	Porco	Πουόρκου	Γουρούνι	

Porta		Πουόρτα	Πύλη	
Portio		Πάρτια	Μερίδα, μέρος	Μερίδα, πλευρά
Porto-are		Πουόρτο, -άρια	Φέρω, φοράω	Πουρτάρια=φορεσιά,κουβάλημα
Portatus		Πουρτάτου	Φορεμένος	
Pote, possum		Πουότι	Μπορώ, δύναμαι	Μπορεί, δύναται
Potenzia		Πουτέρια	Δύναμη, ισχύς	
Potestatem, potestas	Potere	Πουτέρια	Δυνατότητα	Δύναμη, εξουσία
Potis		Πατούτου	Ικανός	
Prae altus		Πρα νάλτου	Πανύψηλος	
Precarium		Πρικάρα	Χάρις, εύνοια	Χρησιμοποιείται για να δηλώσει ιδιαιτερότητα γεγονότος
Prae coquo		Πρι κουόκου	Προ ψήνω	Παραψήνω
Praecrassus		Πρα γκράσου	Ο υπέρβαρος	
Prae curro, -are		Πρα κούρα	Προτρέχω	Διαρροή
Prae dare		Πραντάρια	Παράδοση, προδοσία	
Prae datus		Πραντάτου	Παραδομένος, προδομένος	
Prae duco		Πραντούκ	Προάγω, προτείνω	Επαναφέρω
Prae longus		Πρα λούνγκου	Επιμηκύνω	Επιμήκης
Prae molis		Πρα μουόλι	Πολύ μαλακός	
Prae nomen		Πρανούμια	Επώνυμο	
Prae pono		Πραπούν	Θέτω εμπροσθεν	Επαναθέτω
Prae rodo		Πραρουόντ	Περιτρώγω	Χρησιμοποιείται ως επανάληψη για τα μηρυκαστικά
Prae sterno		Πραστιέρνου	Στρώνω, καταστρώνω	
Prae stringo		Πραστρίγκου	Περισφίγγω, περιβάλλω	Επανασφίγγω, παρασφίγγω
Prae tendo		Πρατίντου	Εκτείνω	
Prae ungo		Πραούγκου	Προαλείφω	Επαναλείφω
	Prendere	Πριντέρια	Παίρνω, αρπάζω	Ανάβω, άναμμα
	Prima vera	Πριμαβέρα	Άνοιξη	
Preavius		Πραβόιου	Προπορευόμενος κάποιου	Ο σύνδεσμος ανάμεσα σε αλέτρι ζυγαριά που συνήθως ήταν από δέρμα γουρουνιού

precarius		Πρικάρια	Παρακλητικός, δεητικός, ικετευτικός	Γεγονός απίθανο
Pricasmus		Πρικάσμα	Προκατασκευασμένο	Παραμύθι
Primo		Πρίμου	Πρώτος	
Primum	Prima	Πρίμα	Πρώτα, πριν	
Primum ver		Πρίμα βιέρα	Άνοιξη	
Primus		Πρίμου	Πρώτος	
Pro cresco		Πρα κρέσκου	Αυξάνομαι	Παρά αυξάνομαι
Pro curro		Πρα κούρ	Προτρέχω, τρέχω, εξορμώ	Διαρρέω (για υπερχειλίση ή διαρροή)
Prodicio		Πραντάρια	Προδοσία	
Pro dico		Πρα ζικ	Προλέγω, μαντεύω	Προλέγω
Prope		Πρόπε	Κοντά	
Propius		Πρόπι	Εγγύτερος, πλησιέστερος	Κοντινός 0,
Propinguo		Πραπρόκιου	Ζυγώνω	
Prosterno		Πραστέρνου	Καταστρώνω, στρώνω	
Prosto		Αν πρόστου	Στέκομαι όρθιος	Αν πρόστα = όρθιος
Pro tendo		Πρατίντου	Ανατείνω, παρατείνω	
Pruina	Bruma	Μπρούμα	Πάχνη	
Prunus		Προύνου	Δαμασκηλιά	
Pulex	Pulce	Πούριτς	Ψύλλος	
Pullus		Πούιου	Κοτόπουλο	Κλωσόπουλο, πουλί
Punctum		Πούντου	Στιγμή, Σημείο	
Pusca ή posca		Πούσκα	Ξύδι	
Pussilus		Πουζιμνάτου	Μικρό, κοντό	Χαμηλό κτίσμα, μικροκαμωμένος
Putresco		Πουτριζός	Σαπίζω	
Putridus		Πούτριτου	Σάπιος , σαθρός	
Putor, -orem		Αμπουτσόρια	Δυσωδία, βρώμα	
Q				
Qua		Ουά	Εντός, εδώ	

Quadra		Κάντρα	Τετράγωνο	Χρησιμοποιείται για το κάδρο-πλαίσιο και τη φωτογραφία
Quadrus, quadrum		Κουόντρου	Τετράγωνο	Χρησιμοποιείται για την πλατεία του χωριού ως τετράγωνο και για την τοπική κολοκυθόπιτα που έχει τα φύλλα γύρω-γύρω σε ρολό και στη μέση το κολοκύθι
	Qua	Ουά	Εδώ	
	Quaggiu	Ουά τζος	Εδώ κάτω	
Qualis	Guale	Κάρε	Ποίος	
	Quota	Κότα	Μερίδιο, δόση	Τόσο
Quam		Κουμ	Όπως	Όπως, πώς;
Quam, quia		Κα	Ότι, πως	
Quand, -o		Κον	Όταν, πότε;	
Quare		Κάρε	Τι;	Ποιος;, τι;=τσιέ; ή τσί;
Quattuor		Πάτρου	Τέσσερα	
Qui, quomodo		Κουμ	Πως;	
Quinque	Cinque	Τσίντσου	Πέντε	
Quot		Κουότ, Κουότα	Πόσο, πόσος	
Quotennis		Ντι κουότσανι	Πόσων ετών	
R				
	Raggiunger e	Πραζούνγκου, πραζουντζιέρια	Προφθάνω, προλαβαίνω	
Rana		Ράνα	Βάτραχος	Πληγή
Raresco		Αραϊές	Αραιώνομαι	
	Razza	Ράτσα	Είδος	Ράτσα, φάρα
Reclino		Ανκλίν	Ανακλίνω	Υποκλίνομαι
Rectus		Ντιρέπτου	Ευθύς	
Refrico-are		Πραφριέκ	Επανατρίβω	
Remaneo		Ραμόν/ραμανέο	Αναμένω, μένω πίσω	
Repauso		Ραπός	Ξαποστάζω	
Rimor, rima		Ράμα & ρίμα	Σκαλίζω	
Repono		Πραπούν	Επανατοποθετώ	
Rescindo		Ρασσίντου	Ανασχίζω, διανοίγω	Διανοίγω, διασκορπώ το χόρτο

Resero		Ρασαριές	Ανοίγω	Ξανοίγω το σακί
Reseratus		Ρασαρίτου	Άνοιγμα	Ξανοιγμένο σακί
Retono		Πρατούνα	Αντιβροντώ, αντηχώ	
Reo, rao		Ρόου, ράουα	Κακός, κακιά	
Revideo		Πραβίτσινου	Επισκέπτομαι εκ νέου	Η επίσκεψη της νύφης μερικές ημέρες μετά το γάμο με το γαμπρό στο πατρικό της
Revisito		Πραβιέτ	Επανεπισκέπτομαι	Ξανασυναντώ κάποιον
	Ribattere	Πρα μπατέρια	Ξανακτυπώ	
	Ricadere	Πρα καντέρια	Ξαναπέφτω	
	Ricalcare	Πρα καλκάρια	Ξαναπατάω	
	Riccio	Ρίτσου ή ρίτς	Σκαντζόχοιρος, αχινός	Η ζήνα από τις καστανιές (το αγκαθωτό που περιέχει το κάστανο)
	Riconoscenza	Πρακανοστέρια	Αναγνώριση	Αναγνώριση και παραγνώρισμα
	Ridare	Πραντάρια	Ξαναδίνω	Προδίδω
Rideo		Ρόντι	Γελώ	
	Ridere	Ραντέρια, Ρόντρια	Γελώ	Γέλιο
	Rientrare	Πρααντάρια	Επιστρέφω	Επανεισέρχομαι
	Rifare	Πραφάκ	Ξανακάνω	Παρακάνω
	Rigirare	Τριγκιάρια	Γυρίζω, περιστρέφω	Το γύρισμα στο αλώνι, αλώνισμα
	Rilassare	Πραλασάρια	Χαλαρώνω	Χαλάρωση
	Rimanere	Ραμανιέρια	Μένω	Διαμονή
Rima, rimor		Ράμα	Σκαλίζω	Ραμάρια = σκάλισμα
	Riportare	Πραπουρτάρια	Παραφοράω	
	Riposare	Ραπουσάρια	Ξεκούραση,	
	Riposo	Ραπουόσου	Ανάπαυση	
	Riposare	Ραπουσάρια	Ξεκούραση	
	Ritornare	Πρατουρνάρια	Επιστρέφω	Ξαναγυρίζω
	Rividere	Πραβιντέρια	Ξαναβλέπω	
	Rivendita	Πραβιντούτα	Μεταπώληση	
	Rodere	Ροντέρια	Ροκανίζω	Ροκάνισμα
Risus		Ριζία	Περίγελος, χλεύη	Ντι ριζία=ρεζίλι, για χλεύη
Robur		Άρμπορου	Βελανιδιά	

Rodo, -are		Ρόντο, -έρια	Τρώω,ροκανίζω	Χρησιμοποιείται για τα ζώα
Rogo-are		Ρουόγκ, Ρουγκάρια	Ρωτώ, εκλιπαρώ, ικετεύω	Εκλιπαρώ, ικετεύω, παρακαλώ
Rogator		Ρουγκάτου	Αιτών, επαίτης	
Rogo		Ρουόγκ	Παρακαλώ, εκλιπαρώ	
Ros, roris		Ρόουα	Δρόσος	
Roseus	Rosso	Ρουόσου	ερυθρός	
Rostrum		Ρουόστου	Ράμφος	Στόμα
	Ruggine, Rogna	Ράγκια	Σκουριά	Σκουριά, βρωμιά
Rumigo-are	Rumigare	Ρούμιγκ-άρια	Μηρυκάζω	
	Rugiata	Ρουόουα	Δροσιά	Η πρωινή δροσιά του καλοκαιριού
Rumpo, rupi		Ρούπο, ρούπι	Διαρρηγνύω, σκίζω	
Runca, runco		Ρούνκου	Βοτανίζω, αραιώνω	
Ruptura		Ραπτούρα	Ρήγμα	Ρήγμα, σκίσιμο
Rupes		Ράπα	Πέτρα, γκρεμός	Πέτρα, γκρεμός από πέτρες
Rupicapra		Ραπακάπρα	Γίδα του πετρωτού βουνού	Ράπα ντι κάπρα(ι)=κατσικόπετρα
Ruseus		Ρούσου	Ξανθός	
S				
Sabbatum		Σόμπατα	Σάββατο	
Sacus		Σάκου	Σακί	
Saevus		Σιέβου	Άγριος, τρομερός	Σκληρός, ζόρικός
Sagmarius		Σαμάρου	Σαμάρι	
Salio		Σαρ	Ορμώ	Κάνω άλμα, τινάζομαι απότομα
Salis		Σάρι	Αλάτι	
Sallietur, salsus		Σαράτου	Αλμυρό	
Saltus		Σάλτου	Άλμα	
Saluto, -are		Σαρούτ(α), -άρια	Ασπάζομαι, χαιρετώ	Ασπάζομαι, φιλώ
Sanctus	San	Σαμ(του)	Άγιος	
Sanguis-inis		Σόντζι	Αίμα	
Sanitas	Sanita	Σανατάτια	Υγεία	
Sanus-a-um		Σανατουόσου	Υγιής	
Satullus,		Σατούλου	Χορτάτος,	

Saturatus			κορεσμένος	
	Scala	Σκάλα	Σκάλα	
	Scalzo	Ντασκούλτσου	Ευπόλυτος	
Scaldare		Σκαλντάρια	Ζεσταίνω, προθερμαίνω	Περιλούζω κάποιον με νερό (μπουγέλωμα)
Scalpo		Σκάρτσιν	Εύνω	
Scamnum		Σκάντου	Εδώλιο, βάθρο	Κάθισμα
	Scampo	Σκαπάρια	Σωτηρία	
	Scappare	Σκαπάρια,σκαπιτάρια	Φεύγω, το σκάω	Γλυτώνω, λα σκαπιτάρια σουόρελου(ι)=το ηλιοβασίλεμα
Scandula		Σκόνταρα	Σανίδι	
Scapha		Σκάφα	Σκάφη	Και ποτήρι χωρίς χερούλι
	Scarcenare	Σκαρτσινάρια	Αποφυλακίζω	Εύνω (για τη φαγούρα)
	Schiarire	Σαρίρια	Ξανοίγω	Χρησιμοποιείται για το ξάνοιγμα σακιού
Scio, scire		Στίου	Γνωρίζω, μαθαίνω	Γνωρίζω
Scirca		Σκράκα και Σίρκα	Απότομο μέρος, γκρεμός	Η ερμηνεία “Σίρκα” έχει περιοριστεί πλέον σε ονομασία γκρεμού στην περιοχή “Γκούβα αλ πόπα”
Scitus		Στιούτου	Γνωστός	
	Scosso	Σκουόσου	Κλωνισμένος	Βγαλμένος
	Scudo	Σκούντου	Κάλυψη, ασπίδα	Κρύβω, καλύπτω
	Scuotere	Σκούταρα	Τινάζω	
Secale		Σικάρα		Σίκαλη
Secula		Σιέτσιρα	Δρεπάνι	Σιετσιράρια=θερισμός, θέρος
Sedi, sedeo -ere	Sedere	Σάντι, σαντέρια	Κάθομαι, καθισιό	
	Seduto	Σαζούτου	Καθιστός	
Sella		Σιέλα	Έδρα, θρόνος	Σέλα αλόγου
Semen		Σεμίντσα	Σπόρος	
Seminatus		Σεμινάτου	Σπορά	
Semino-areo	Semina	Σιέμινα-άρια	Σπέρνω, σπορά	
Semno		Σιέμνου	Σημείο	
Septem		Σάπτι	Επτά	
Septimana		Σαπταμόνα	Εβδομάδα	
Serum	Sera	Σιέρα	Βράδυ	
Serenus		Σερίνου ή σιρίνου	Καθαρός, αίθριος	Ξαστεριά

Series		Σόρου	Σειρά	
Serpo, serpula		Σάρπι	Φίδι	
servio		Σερμπιές	Δουλεύω, υπηρετώ	
Serum		Σιέρα	Βράδυ	Και ‘εχθές βράδυ’
Sevum		Σιέου	Λίπος	
Si		Σι	να	Να, θα
Sic		Σι, σα	Και, έτσι	
Sic et non		Σα Σι νου	Ναι και όχι	Η έτσι και όχι
Sicilare, sicirare		Σιτσιράρια	Θερίζω	Θέρισμα
Sicilis		Σιέτσιρα	Δρεπάνι	
Sido		Σόντ	Κάθομαι	Κάθομαι και στέκομαι
Singularis		Σιγκουριτάτια	Μοναξιά	
Singulus		Σίγκουρου	Μόνος, κατά μόνας	
Sinus		Σίνου	Στήθος, μαστός	
Sisti, stiti		Στάου	Στέκομαι	
Socer		Σουόκρου	Πεθερός	
Socius		Σουότσου	Σύντροφος, σύζυγος, κοινωνός	Σύντροφος, φίλος
Socrus		Σόκρου-α	Πεθερός, πεθερά	
	Soffio	Σούφλου	Φύσημα	Φυσώ
	Soffiare	Σουφλιάρια	Φυσώ	Φύσημα
Sol, solis		Σουόρι, σουόρε	Ήλιος	
Somnus	Sonno	Σουόμνου, σουόνου	Ύπνος	
	Sopra	(Τ)σούπρα	Πάνω	
	Sorcio	Σουόρικου	Ποντικός	
Soror	Suora, sorella	Σουάρα	Αδελφή	
	Sostare	Στάρια	Σταματώ	Σταμάτημα, στάση
Sortior, -sum, sors, sortitus	Sorte	Σουόρτσου	Κλήρος, τύχη	Κλήρος
	Sparento	Σπαριέρια	Τρόμος	Τρομάρα
	Spargere	Σπαρτζέρια	Σκορπίζω	Χάλασμα
Spargo		Σπάργκου	Διασκορπίζω	Χαλάω
	Spellare	Σπλάρια	Γδέρνω, ξεφλουδίζω	Πλένω
	Spiccare	Ντασπικάρια	Αποκολλώ, αποσπώ	Συνήθως χρησιμοποιείται για το σχίσιμο ξύλου

Spica		Σπίκου	Στάχυ	
Spicatus		Ανσπικάτου	Σταχυασμένος	
Spina		Σπίνου	Αγκάθι	
Spinus		Σπινόσου	Αγκαθωτό	
Spitus		Σπίρτου	Οινόπνευμα	Χρησιμοποιείται και για το πυρείο (σπίρτο)
Spuma		Σπούμα	Αφρός	
	Stampa	Στάμπα	Τύλωμα, αποτύλωμα	
Spumare		Ανσπουμάρια	Άφρισμα	
Spuo, -ere		Σκουπιές, -ίρια	Φτύνω	
Spurious		Σπουρικάτου	Νόθος, βδελυρός	‘τζιτζιφιόγκος’
Stare		Στάου/στάρια	Σταματώ, σταμάτημα (στάση)	
	Stasera	Στασιέρα	Απόψε	
Status, -um		Στάτου	Στάση	Στάση, στάου=στέκομαι στατούτου=σταματημένος
Stella		Στιέλα και Στέουα	Αστέρι	
Stercorare		Στρικουράρια	Στραγγίζω	Στράγγισμα
Sterillis		Στιέρπου	Στείρος, άτεκνος	
Sterno		Στιέρνω	Στρώνω	
Stingere		Στίντζερε	Σβήσιμο, ξεθώριασμα	
Stinguo, stingo		Στίγκου	Σβήνω	Σβήνω, ξεθωριάζω
Stiti, -ere		Στιέτ, σιτιάρια	Μένω, δεν προχωρώ	Περιμένω, αναμονή
Sto		Στάου	Στέκομαι όρθιος, ίσταμαι	
Strabo		Στράμπου	Στραβός, παράξενος	Φαφούτης, ελλιπής
Stramentum		Στραμινάτου	Στρώμα, τάπητας	Συντεθλιμμένα αντικείμενα (φυτικής προέλευσης)
Strictus		Στρίντου, στρίμτου	Στενός	Στενός, σφικτός
Stringo		Στρίνγκου	Σφίγγω	
Stinguo		Στίγκου	Σβήνω	
Stirpitis		Στιρπίτου	Ριζικά	Το αποβληθέν νεογνό, έχει στερέψει (για υγρό)
	Stoppare	Στουπάρια	Κλείνω	Κλείσιμο, βούλωμα
	Stringere	Στρίντζερια	Σφίξιμο	

	Stringersi	Στριντζέτσα	Σφίξιμο	
Stremo		Στριμέσου/ στριμίρια	Φθάνω στα όρια	Εργασία απαλλαγής εδάφους από πέτρες
Streptus		Στριπίτου	Ψόφος	Αποξηραμένος, στεγνός
Strictus		Στρίγκτου	Σφικτός, στενός	
Stringo		Στρίγκου	Σφίγγω	
	Strizzare	Στρικουάρα	Στραγγίζω	Στρικουράρια=στράγγισμα
Strues, -is		Στρούρια	Κατασκεύασμα	Συνοικέσιο, ταίριασμα
Stupa		Στούπ	Βουλώνω	
Sub		Σουπ	Κάτω από, υπό	
Subcerno		Τσιέρνου	Κοσκινίζω	
Subjugis		Ζουζία	Υποζύγιο	
Subtilis		Σαπτσόρια	Λεπτός	
Sudatio	Sudare	Ανσουντάρια	Εφίδρωση	
Sudo		Ανσούντ	Ιδρώνω	
Sudor	Sudore	Σου(α)ντόρια	Ιδρώτας	
Suflo, sufflo		Σούφλου	Φυσώ	
Sugere		Σουγκάρου	Βυζανιάρικο	
Sugo		Σούγκ	Εκμυζώ, βυζαίνω	
Sum		Σαμ	Υπάρχω, είμαι	Είμαι
Sumptuosus		Σκουμπατουόσου	Ακριβός	
Superus, super		Τσούπρου	Ο πάνω	
	Suocera	Σουάκρα	Πεθερά	
Supra, supera		Τσούπρα	Πάνω	
Surdus		Σούρντου	Κουφός	
Sursum		Σούσου	Άνω	Ανηφόρα, 'λα σούσου'=προς τα επάνω
Sutura		Κασατούρα ή κουασατούρα	Ραφή	
T				
Tabitus		Ντουμπίτου	Τοκετός	Αποκτηθείς
Tabula	Tabella	Ταμπιέλα	Πινακίδα, ταμπέλα	
Taceo-ere		Τάκ/τατσιέρια	Σιωπώ, σιωπή	
Tacite		Τατσιίτου	Ήσυχια	Ήσυχος, σιωπή
Tacitunitas		Τατσιέρια	Σιωπή	

Taliatus		Ταϊάτου	Κομμένος	
	Tagliare	Ταϊάρια	Κοπή, τομή	
Talis		Τάρι	Τέτοιος	
Tardesco		Τουρντιές	Επιβραδύνομαι	Λιγαστεύω ποσότητα ξοδεύοντας
Te		Τι	Σε	Τι τσον=σε κρατώ
Tempus		Τίμπου	Εποχή, χρόνος	Έτος, χρόνος
Tendo		Τίντου	Απλώνω	
Teneo		Τσόν	Κρατώ	
Tener	Tenero	Τίνερου	Τρυφερός	Νέος
Teneritas, -ia	Tenerezza	Τινιρέτσα	Τρυφερότητα	Νιάτα
Tensus		Τίνσου	Απλωμένος	
	Tenuta	Τσανέρια	Κράτημα	Τσανούτα=κρατημένη
Terra		Τσάρα	Γη	Χώμα γήινο
Tersus		Στιέρσου	Καθαρός, λείος	Επί πλέον σκουπισμένος
Teta		Τιέτα	Θεία	
Theca		Τιέκα	Θήκη	Θήκη ξίφους, μαχαιριού
Tibiale		Τιμπιάτου	Περικνημίδα	Το 'κέλυφος' του χαρακτήρα, η νοοτροπία
	Tocco	Τουόκ	Χτύπημα	Χτύπημα καμπάνας
Tondeo		Τούντου	Κουρεύω	
Tono		Τουν(ου)	Βροντάω	
Tonus		Τούνσου	Κουρεμένος	
Tonus, tonitrus		Τουνάρια	Βροντή κεραυνού	
Torcular		Τουρκουλάτου	Κυκλικός	Στρόγγυλος
Torqueo, torsi		Τουόρκου, τουόρσι	Γνέθω	Όταν από το μαλλί φτιάχνουμε την κλωστή
	Torcere	Τορτσέρια	Στρίβω	Γνέθω, στρίβω την κλωστή
	Tornare	Τουρνάρια	Επιστροφή	Επιστροφή, γύρισμα στην άλλη πλευρά
Torno		Τουόρνου	Στρογγυλεύω	Γυρίζω, επιστρέφω
Torsus		Τουόρσου	Στριμμένος	Χρησιμοποιείται για την κλωστή
	Tosse	Τούσα	Βήχας	
Torturum		Τουρτούρα	Τρυγόني	
Tortus		Τουόρτου	Στροφή, ελιγμός	Το νήμα μετά το κλώσμα ή τη συστροφή του με άλλο(α)

				νήμα(τα)
Totus		Τουότ(ου)	Όλος, ολόκληρος	
	Tracolla	Τρακούολου	Ιμάντας	Τροχός
Tracto, traho		Τράγκ	Τραβώ, έλκω	
Tractio		Τράζιρια	Έλξη, τράβηγμα	
Trahere		Τράζιρια	Έλξη, τράβηγμα	
Trama		Τράμα	Υφανση, υφάδι	Το λεπτό νήμα για την ύφανση (υφάδι)
Tramitto		Τριμιέτ	Στέλνω	
Transeo		Τριέτσιρια	Πέρασμα	τριτσέου=περνούσαν
Tremo, tremere		Τριέμουρ(α)/ τρεμουράρια	Τρέμω /τρεμούλα	
Tres		Τριέι	Τρία	
Tribulare, tribulo	Trebbiare	Τρίγκιρ(α)	Αλωνίζω	
Triste		Τρασκαίτου	Περίλυπος,	Περίλυπος, συγκινημένος
Triturans		Τριγκιράρια	Αλώνισμα	
Truncatus		Τρουνσκαίρια	Αποκοπή, ακρωτηριασμός	Χρησιμοποιείται στην αποκοπή (διαχωρισμό) των κοπαδιών σε μικρότερα συνήθως ομοειδή
Truncus	Tronco	Ντρόγκου	Κορμός, στέλεχος	Λεπτός και μακρύς κορμός, συνήθως για το τίναγμα καρπών σε καρυδιές, καστανιές
Trupu		Τρούπου	Σώμα, παράστημα	Παράστημα
Tsuma		Τσούμα	Τούφα μαλλιών, κορυφή, φούσκωμα	Στην Κούπα Τσούμα ονομάζεται κορυφή στη ΒΔ. Πλευρά της Παλιάς Κούπας όπου στη διάρκεια του Β'Π.Π. ήταν στημένο το παρατηρητήριο των συμμάχων
Tu		Του	Εσύ	
Tua		Τα	Δική σου	
Tunc, tum-ce		Τούντσια/τούμτσια	Τότε	
Tundo		Τούντου	Κουρεύω	
	Tuonare	Τούνα/τουνάρια	Βροντάει	Χρησιμοποιείται για κεραυνό
	Turbare	Αντούρμπου/ αντουρμπάρια	Διαταράσσω, αναστατώνω/αναστ άτωση	Χρησιμοποιείται και για το λυσσασμένο όπως επίσης και για αυτόν που κάνει τρέλες
Turbate, turbitu		Αντουρμπάτου	Ταραγμένος	Λυσσασμένος, σαλεμένος

Turris		Τάρου	Φορτίο	
Turtur		Τουρτούρα	Τρυγόνι	
Tussio		Τουσός	Βήχω	
Tussis		Τούσα, τουσόρια	Βήχας, βήξιμο	
Tuus, tua, tuum		Τόου, τα, τόου	Δικός,-ή-ό σου	
U				
Uber		Ούζερου	Μαστός θηλαστικού	
Ubi		Ούντι	Που;	
Ubi-dies			Υπακούω	Ψάχνω, γυρεύω
	Ubbidire	Ουμπιντίρια	Υπακούω	Ψάξιμο
	Uccidere	Ουτσίντρια	Σκοτώνω	Αναφέρεται μόνο σε τραυματισμό
	Udire	Ούντ/ούντρια	Ακούω/ακοή,	
Udare		Ουντάρια	Βρέχω	Διαβροχή, βρέξιμο
Udus		Ούντου	Υγρός	Υγρός, βρεγμένος
Ulcero		Ουτσίντου	Πληγώνω	Τραυματίζω
	Ululare	Ουρλάρια	Ουρλιαχτό	
		Ουόλμου	Φτελιά	
Umbilicus		Μπουρίκου	Ομφαλός	
Umbra		Ούμπαρα	Σκιά	
Umbrosus		Ουμπάρόσου	Σκιώδης	
Umerus		Νούμερου	Ωμος	
Unctio		Ούντζια	Επάλειψη	
Unctus	Unto	Ουντουόσου	Λιπώδης	Ούντου = βούτυρο, λίπος
Unde		Ούντε, Ντι ούντε	Πού; από πού; από όπου	
Ungo	Ungere	Ούνγκου	Αλείφω	Αλείφω, σοβαντίζω
Unguis, ungula	Unghia	Ούνγκλια	Νύχι	Για τα ζώα με σπλή χρησιμοποιείται το “κουπίτα”=σπλή
Unus-a-um		Ούν,-α,ούν	Ένας, μία, ένα	
	Uono	Οούου	Αυγό	
	Urlo/urlare	Ουρλάρια/ούρλο	Ουρλιαχτό/ουρλιάζω	
	Uscio	Ούσα	Είσοδος	

	Uscio!	Ιές!	Βγες!, έβγα!	
Urupa		Πουπιέζα	Τσαλαπετεινός	
Ursa-us, ursina		Ουρσουόνια	Αρκούδα	
Urtica		Ουρτζικά	Τσουκνίδα	
Uva		Ούα	Σταφύλι	
V				
Vacca		Βάκα	Αγελάδα	
Vada		Βάντα	Πέρασμα, διάβαση	Πέρασμα των σειρών στα φυτά με το νερό (πότισμα με το αυλάκι)
Validus		Ανβαλίτου	Εύρωστος	Ανβαλίρια=το χτύπημα των μάλλινων στη νεροτριβή για να γίνουν χνουδωτά
	Vampiro	Βουμπίρου	Βαμπίρ, βρυκόλακας	
Vallis	Valle	Βάλια	Κοιλάδα, χαράδρα	Ποτάμι, χαράδρα
Vena		Βίνα	Φλέβα, αρτηρία	
Venditio	Vendere	Βιντιέρια	Πώληση	
Vendo		Βίντου	Πουλώ	
Vendus, ventus		Βίν-του	Άνεμος, αέρας	βιν-τουράρια=το λίχνισμα των δημητριακών & οσπρίων (κοσκίνισμα στο ρεύμα αέρα)
Veneris		Βίνιρια	Παρασκευή	
Venetus		Βίνατου	Γαλάζιο	
Veni, venio		Βίνι	Έρχεται	
Ventosus		Βιν-τουόσου	Αέρινος	
Vere, verus, veritas		Βιέρια	Αλήθεια	Εμπιστοσύνη
Veris		Βιέρα	Άνοιξη	Καλοκαίρι, prima vera=άνοιξη
Vermis		Γκιάρμι	Σκουλήκι	
Verto		Ανβαρτιές	Στρέφω	
Vesica		Μπισίκα	Φούσκα	
Vestra		Β(ου)όστρα	Δική σας	
Virens	Verde	Βιέρντι	Πράσινο, χλωρό	

	Verdura	Βιερντιέτσα	Ζαρζαβατικά	Πρασινάδα
Vespa		Γκιάσπι	Σφήκα	
Vester		Βουόστρου	Ημέτερος, δικός σας	
Veteranus		Μπιτόρνου	Παλιός, βετεράνος	Παλιός, ηλικιωμένος
Vetulus		Βετούλι	Ολίγον παλιός	βετούλι=ενήλικο κατσικάκι (απογαλακτισμένο)
Vetus	Vecchio	Βέκλιου	Γέρος, παλιός	Παλιός
Victus		Βιέκου	Βίος	
Victus		Γκίπτου	Τρόφιμα, δημητριακά	Δημητριακά
Video		Βιέτ	Βλέπω, κοιτάζω	Μπούνα βιντιέρια=καλή αντάμωση, βιντιέλα=όραση, φως
Vigilia		Βιγκλιάρια	Φύλαξη	
Vigilo		Βιέγκλιου	Φυλάσσω, αγρυπνώ	
Vinea	Vigna	Βίνια	Αμπέλι	
Vingo, vince		Βίνγκου, βίνσι	Νικώ	
Vinio		Βιν	Έρχομαι	
Vinum		Βίνου	Κρασί	
Virga, virgeus		Βιρτζέουα	Ράβδος	Βίτσα, κλημασίδα
Viridis, viride	Verde	Βιέρντι	Πράσινος, χλωρός	
Visita		Βιζίτα	Επίσκεψη	
Visito		Βιζούτου	Βλέπω συχνά, επισκέπτομαι	βιζίτα=επίσκεψη στη γιορτή
Visus, visio, visum		Βίσου	Όραμα, όραση, όνειρο	Βίσου = όνειρο, όραμα βιντιέρια = παρατήρηση βιντιέλα = όραση, φως
Vita		Βίτα	Ζωή, ύπαρξη	Χρησιμοποιείται για τα ζώα (π.χ. “la vita”=στο ζώο), ενώ για τη ζωή (βίο) χρησιμοποιείται το “βιέκου” ή “γκιίτου”
Vitulus, vitellus		Βιτσόλου	Μοσχάρι	Βιτούι=νεαρό και απογαλακτισμένο κατσικάκι, βετούλι
Vivus		Γκίου	Ζωντανός	
Vos	Voi	Βόι	Εσείς	
Voco		Βικνιές	Καλώ	
Volo, volui		Βουόι	Θέλω	
Voltur		Βαλτούρου	Γύπας	Όρνιο

Vomitus		Βουμάρια, βουματούρα	Εμετός	
Vomo		Μι βουόμ	Κάνω εμετό	
Vos		Βόι	Εσείς	
Vostru		Βουόστρου	Δικό σας	
Z				
	Zanzara	Τσαντσανάρου	Κουνούπι	
	Zappa	Σάπα	Τσάπα	
	Zappare	Σαπάρια	Τσάπισμα	
	Zucchero	Σικιέρου	Ζάχαρη	

Παρατηρήσεις-Επισημάνσεις:

- Σ,σ,ς** προφέρεται όπως το γαλλικό **C** στο 'cheval'
Z,ζ προφέρεται όπως το γαλλικό **j** στο 'je suis'
N,ν προφέρεται όπως το **v** στη λέξη 'νιάτα'

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ-ΑΝΑΦΟΡΕΣ:

- **G. J. CAESAR: De Bello Gallico** – Μτφρ. Ε. Τσακαλώτου, 1903
- **G. J. CAESAR: De Bello Civili** - Μτφρ. Γ. Παπανικολάου
- **CORNELIUS NEPOS: Vitae** – Μτφρ. Ε. Σκάσση, 1924
- **LEXICON GRAECO-LATINUM Bude, Guilamme**. Εύξεινος Λέσχη Ποντίων, Βιβλιοθήκη Νάουσας 1925.
- **ΛΑΤΙΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ** – Ι. Σιδέρη, 1964
- **ΛΑΤΙΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ** – Σ. Κουμανούδη, 1883
- **LEXICON ITALIANO ELLENICO** – Katerinov-Ghisopoulos-Zogoroulou, 2005

Απαγορεύεται η μερική ή συνολική ανατύπωση ή ηλεκτρονική αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή μέρους ή του συνόλου της παρούσας εργασίας, η αποθήκευσή της σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή της σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και φωτοανατύπωσή της με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς την άδεια του συντάκτη ή την αναφορά στην πηγή του κειμένου.